ЦIЕЙ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН, ХЬАМСАРА КХАЛНАХ!

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувла 1923 шера дениз ● ЕРА, 5 март, 1979 шо. ● № 29 (8806). ● Мах 2 кепиг.

СОВЕТСКИ КХАЛНАХАГА

Деза советски кхалнах!
Социалистически Даьхен сийдола мехкарий!
Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето дог тIера деIайха марша лу шуга дуьнен хьалхарчу юкъерчу кхалнийн Денца — 8 Мартаца шо кхаьбалдеш!

Тахана бIаьстан цIей вай мехка дезду деррига советски халкъа политически къахьегамен хьинар чIагIо айденнача хьоле. СССР Лакхехьарча Совете хиннача харжамашна къаьхьа хьаьхьедар социалистически демократи котало, советски нах Коммунистически партехьа гонахьа моллхаз санна чIогIа кхотабенцнига, цун чурен арахьарен политика, КПСС Центральни Комитето, коьртехь Л. И. Брежнев верте лаьтташ ЦК Политбюро дукхачу агIорахьа беш бола болх берригачо халкъо хьалдовццинга.

СССР Лакхехьарча Совете халкъо харжай шиъ дикагIйола 487 йоI. Уж дерригача капиталистически мехкий парламенташна мел барел дукхагIа ба. Миллионаш кхалнах бу моттигерча Советий депутаташ болаш, предприятешкахь, совхозашкахь, колхозашкахь, учрежденешкахь церте лаьтташ, партийни, профсоюзни, комсомольски организацешна болх беш.

Советски кхалнахах боал лакха санхетам, къахьегамен политически хьинар, Даьхенна доазув доацаш мутIахьа хилар, деррагIа йола интернационализм. Уж башха-дика гIулакхаш хьа а хиннад чIогIа а денцад революцен гражданский тIемен хIере алах юкъе, хьалхерча пятилеткай гIирсаш хьалдеча, фашизмаца къиза къовсам лоаттабеш, юхадийндалара, турпалеча целинни эзоша шерашна. ХIаьта тахан дегIаенача социализма хьалашка, Оаш, лаца ма-доаггIа даьха лоац майIача нахаца цхьана хIама хьахкоьлача къахьегаш советски халкъа IалашIаьмате денкха толамаш дахара юкъеш.

Парте баркал оал Шоана, хIаьд ха луш къахьегарой, бизза бола патриоткаш энтузиазм бахьан. КПСС XXV съезда исторически решенеш кхочашъеча, производства эффективности баьхх дикали айирра тIехьа деррагIа халкъо лоаттабеча къовсама Оаш IалашIаьмате доккха декъа юкъеккхьарах.

Даьхен Iилмен культурен дегIайоалаеча Шоана кхерагIдаьлларан мах бу варгавоацаш да. Кхалнахага хоадамбеш доло дакъа кхоач халкъа образоване, уналцIено лораеча, торговлен быта даьхьен — гоаза кулгаш, докха хьаькъал, кIейнаьна бIарг, вIадда, хоза дог мах ацача.

Кхалсага, берий, дезала йокхо яр — вай общества закон, вай партен паччахьаллехени балхах дIакъасте йиш йоаца декъа. Из лоархIамерIа йола положени дIачIоагIъаь я СССР Конституце тIа. Сийцеши лоархIаш я кхалсаргнана, из ма-моггIа хьал а лоах, цуьна гIо а ду.

Советски кхалнаха тIа-тIа дукхагIа хоаху парте социальни политиках хьахулараш. ХIара шера миллионаш бола дезал нерда цIеношка бета хоав, дукхагIа бу берий яслеш, бешаманаш здравницаш, хьалхьо керда школаш, пионерий Двореши. Деша даха ха йоаццача берий учреждешка хьалхьедош да тIаьхь итт миллионал совгIа бер.

Деза кхалнах, хьалкхувш йоагIача тIехьен хьалкхъал дола хьехамчаш! Нана йIоахая телаш вай бераш хьест оаш, царна советски сига дикагIа йоли самалаш — коммунизмана мутIахьа хилар, къахьегам безар, нравственни цIена, дог дика долаш хилар. Даьхе лорае ийча хилар Iохаду наш. Из бахьан долаш деррига халкъагар баркал да Шоана!

1979 шу Дуьнен халкъашта юкъера бера шу да аьнна дIахайкадаь да. Советски Союз — иразечен гIозачен берала мохк. Парти, паччахьалкхе дIахо йодача хана а хургья йоакхо еш кхалнаьха кхахьегамен бытен хьалаш тоадара, кьонача тIехьен унахцIеноа, массе оагIорахьара а гармоничанo а из дегIайоалаяра йоацко еш, ленински маскат: деррига дикагIдар — берашта — деррагIа вахаре кхоачашдеш.

Советски кхалнаха чIоагIа баркал ала доагIаш гIулакх да машарай дуьнен халкъашта юкъе цхьана гIулакхаш леладаран тIехьа, империализма доладаьча кхераме ча геро Iоадара дукхала къовсам лоаттабар. Социализма мехкашкарча шоай нашацара, ерригача континенташкарча къахьегача кхалнахадара бувзамаш шер а чIоагI а деш Оаша повкъостах ду вай парте ленински машар беза арахьарча политика хинъ чакхбакха. Наьна бIайхача безамо, социалистически гуманизмо халкъашта юкъера доттагIах бахьан долаш, адамлен сийрда кхоане бахьан долаш керда гIулакхаш карагIдула дика уйлаш йолча наькха деrаш урaоттадолда. Машар бахьан долаш къовсад лоаттабар — из да вай берий вахари иразе бахьан долаш къовсам лоаттабелга!

ТIема берригa кхерамa Iaзаш дайза болча советски наха чIоагIа эгIазбаха болаш харц ю аьх дайнача хьалсе турпалча Вьетнама духьала китайски милитаристаша йоллаь агресси. Цар дIакхайкаду вьетнамски халкъо кийсхон наькъаца лоаттабу къовсам шоаш, бизза хьалдоацаш хилар, хьадда дIадех: «ДIадаха социалистически Вьетнама тIера кулгаш!»

Деза мехкахой! Дукха беза ноаной, мехкарий, йизарий, доттагIий! Шо могаш-наьрша хилар, кхоача ца луш хьинар долаш тIах аьнна хилар, къахьегаме а дешаре керда толамаш дахар, дезаза юкъе безам хилара доккха ираз хилара лов тхона!

Даькъала хилда Дуьне халкъашта юкъера кхалнаьха ди — 8 Март!

Сийле хийла советски кхалнаьха — хьинаре коммунизм хьалъерий!

Даькъала хийла ерригача кхаьета тIарча къахьегаш болча кхалнаьха цхьоагIон солидарности!

ЧIоагI а луйла тоа а луйла вай сийлахь-йоккха социалистически Даьхе!

Даькъала хийла коммунизм!

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ

ГРОЗНЕ ХИННА ТОРЖЕСТВЕННИ СОБРАНИ

Самардийнахьа Грозне Театрально-концертни зале хилар Дуьнен халкъашта юкъерча кхалнаьха денна — 8 Марта хетаь болхлой, гIулакхерча наьха, общественни организацей викалий торжественни собрени.

Дуьнен халкъашта юкъерча кхалнаьха ден — 8 Марта хьакъехьа доклад вир КПСС Грозненски горкома секретара Л. П. Белеглазовас.

Торжественни собране даькъа лоацаш хиннарашта М. Ю. Лермонтова цIерагIча театро хьекхар «Парижский жених» яха спектакль.

Художникa Л. Тарасовай плакат: «Массаза а сийрда хилба шун некъ, къахьегама, берий, дуьнен цIенноаной» «Плакат» яха издательство. ТАСС фотохроника.

ИРАЗЕЧА НОВКЪА СИЙРДАЧА КХОАНЕНГА

Коммунистически партин Советски правительствой хIара шерерча программашка, СССР кердача Конституце тIа вайна дика гуш да кхалнаьха вахаре, къахьегама, быта мел йоахко ю вай мехка. Ший политически боарамга, культурага диллача советски кхалнах маIача наха тIехьакхийнаб.

Тахьи республика производства, культура, Iилма цхьаь цаI дакъа даш хьалха цхьаннха бонъо йоацаш, тоIаьки баьдеи хиннача лоаман кхолхаха болх ца беш. Материальни духовни гаьнех ахаш цар кулгашцен хьакъаьлцаш хьеcш я. Нохч-ГIалгIайчен юрта боахамеи промышленностен къахьега хIара шоллагIйоаь болхло — кхалсат. Берригача инженерах кхоалагIдола дакъа, экономистех ахаш уж ба. ХIаьта торговле къахьега кхалнах 73 процентага дIакхоач, унахцIено лороеча — 82, просвещене — 70.

ТIа-тIа къаьгагIа гучаяьа организаторашн кулгалхойи болча кхалнаьха бола говзал. ХIана саг цецвалац министр, школа е совхоза директор, предприяте кулгалхо, агроном, механизатор, техникохе партийни болхло йоа кхалсаг шийсъелча.

Цераш йоахаргья вай дьахабарий: Миронова Нина Борисовна — республиканскан больница керттера лор, Масаева Маа — Ачхой-Мартановски района «Бамутский» совхоза сом лелабеча бригада кулгалхо, нана-турпал, Энгласова Совхулт — «Шалинский» совхоза свеклаш лелаеча звеной звеньевая, А. С. Моисеева — Шелковской района «Путь к коммунизму» колхоза доярка, Къахьегама Цеча Байраниха ордена кавалер, Богатырева Мухарбика ПаьтIмат, Белоева Байсолта Марем — Назрановски трикотажни фабрика швеяш-мотористаш, Яндиева Альмаза Зина — Малгобекски горисполкома председатель, Цурова Султана Фатима — парте Сунженски райкома шоллагIа секретарь, дукхиха къьбараш.

ХIана вузий студентахи техникумий, профтехучилищай дешархоьха ахмел совгIа бараш мехкарий ба. Iилман балхаш дерашта юкъе 44,5 процентага дIакхаьчаб кхалнах. Царна юкъе я Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета филологически факультета декан Оздоева Гире Фируза, историе, социологи филологен Нохч-ГIалгIай Iилма-тохкаме института йоккхагIйола Iилман болхло Кабатаева Майя Ахмедовна.

Шерагара шераго доккхагIа хул паччахьалкхен доал деча кхалнаха лоаца дакъа. СССР Лакхехьарча Совета депутатех кхоалагIа дола дакъа царга кхоач, хIаьта Нохч-ГIалгIай АССР лакхерча органе харжарех 44,3 процент. тIаккха моттигерча Советашка уж маIача нахал а дукхагIа ба. ТIехдика къахьегарца, лакха политически кхетам хиларца халкъо мехка лакхерча законодательни органе харжаб маIача нахана цхьана шиъ толашагIйола кхалнахи мехкарийи: Черкунова Лидия Кузьминична (шоалагIа) — Грозненски химзавода аппаратчица, Багуева Зайдат Сажаевна — Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза доярка, Бибиева Масра Исраиловна — Ножай-Юртовски района Гагарина цIерагIча колхоза тхьамда леладер. Аюбова Зара Салмановна — Шалински района «Южный» совхоза болхло, Финогенова Надежда Сергеевна — Наурски района Ленина цIерагIча колхоза трактористка.

Вай дукхача къамех латтача паччахьалкхено 60 шера баьча наькъа лоархIаме итог я керда духовни юль-сибат дола, лакха граждански позице тIа латта, ший ерригa кхеа республика а мехка а вахарца юкъаенна хилар дика кхетадеш йола кхалсаг хьалкхеьаьга. Цунна тешал деш деший кхалнаьха хьалхленца вай мехка хула дукха патриотически чуловцам боле боламаш, инициативаш? Алхха цхьа Назрановски района хьанийдача а кхоачам ба хьалха латтача кхалнаьха-къахьегамхой гIулакхаш мел беркате да хара. Кердача СССР Конституце шу дуаш цу районерча 173-ие рапорт делар кхаь шера план кхоачашъярах. Царех я къахьегаме тIехдика толамаш доалаш вай талалерча цIейна а лаьаьсна мехках еча заводе болхло Чекиева Райхьант, «Электроинструмент» завода слесарь-сборщица Канищева Наталья Григорьевна, кирпишкаш еча

(ДIахододер 2-ча оагIо тIа).

ХЬАЖКIИЙ БОККХА ХЬУВКЪАМ КХЕБАРА

КПСС ЦК молальни ноябрьски (1978 ш.) Пленумаша парте боахама продукташ дукхагIа хира оттадаь декхараш толамагIа кхочашдара никъехь, цу гIулакха пайда эца йиш йоле торонаш йийцар ухх деноцна республикански совещане шIамагIйхийттача хьежкIаш лелераша, боахамий кулгалхошен специалисташен, ведомствой болхлоша. Республика хьаьта лелодераша шоаьта хьажкIаша оттадаь декхар да иттлагIча дашлагIча шера 510 эзар тонн алат доккха дакъа, цу даьхьа хьажкIаш ела лоргI 100 эзар тонн.

ХЬАЖКIАШ ЛЕЛАЕРИЙ РЕСПУБЛИКАНСКИ СОВЕЩАНЕ ДОАКЪОШХОША РЕСПУБЛИКЕРЧА БЕРРИГАЧА ХЬАЖКIАШ ЛЕЛАЕРАШКА, БОАХАМИЙ КУЛГАЛХОШКЕН СПЕЦИАЛИСТАШКЕН ДАЬ КХАЙКАРАЛ

Деза новкъостий!

Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоше, берригача советски нехаа сенна, айденнача хьинарца къахьег КПСС ЦК ноябрьски (1978 ш.) Пленумий решенеш вахаре чакхйоахаш. Новкъоста Л. И. Брежнева цу пленумашке даьча къамаьлашцара хьайоагIа вывод ши положенеш кхоачаш а еш, юртабахкарча къахьегамхоша лакхьо производства эффективности балхе дикали, дIахо дегIаялуаш юрта боахам.

IалашIаьмате боккха толам баьккхаб мехка кхаш лелаерашо ударни лоархIаш долча даьхе — алат кхедеча. ДIадаьнначо шера Советски Союзе хьалххедаьд вай мехка хIанзалца ца хиннача тайпара кьийкъа алат — 235 миллион тонн. Шоай дакъа юкъедиллад цига вай республикерча кхаш лелаерашо а: 1978 шера, кIеслагIча пятилетка шерашка юкъера лаьрхIача хиннача нийсдича, деррига чуйъаь алат 23 процент дегIаденад. Ялата культурай хьувкъам дукхьашха 22,4 центнерага кхаьчаб юкъера лаьрхIача гектара тIара.

Ялатий проблема кхоачашъяра къаьстта йола моттиг дIалоац вайцига кхача ялатий культурой дикагIа хьувкъам бала торонаш йолча хьажкIаша. Из баьхдеш доле хьоккамаш де фуна-тохкамий доакъошка сенна, хьалхаттача хьажкIаш лелаерий-говзанчий белхаца а. ДIадаьннача, хьажкIаш кхеара дика доаццаш денеча шера «Агатинский» совхозерча Социалистически Къахьегама Турпала Ш. Гайтамирова звенос 150 гектарех хIараие тIара 50 центнер фуалъаьха хьажкIаш чуйцар. Грозненски района Ленина цIерагIча колхозерча П. Маковеева звенос 100 гектарах хIарене тIара 74 центнер ызкхаьй, «Гикаловское» яхача опытни-хьокцама боахаме программировани яьна даькъа тIара — 55 центнер хIара гектара тIара. Дика хьувкъам ккебаьб кий деххача лаьттовка «Лермонтовский», «Самашкинский», Мичурина цIерагIча совхозашкe, къьча дуксачa боахамашка.

Вай декхарийла да хьалхалеттачарца нийсдала, цар опыт хьаэца.

Кхаш лелаерий сийво вайна декхар гIадокаду ялатийна, силоса, моцана доакъарийна лаьрхIа дIаоеча хьажкIий хьувкъам лакхбере йолаш йолча торонех бизза гIа пайда эца.

Хаддаш доле шоай доц ала дезе колхозийи совхозийи механизаторашa. Вай оцам кийчдерга, фу дIаберга, хьажкIий кхаьта гIулакх дарга хьакна хургба гураха чуэза хьувкъам.

Оаха, республикански совещане дакъа лаьцараша, тIехьех хьажкIаш лелаераш, специалисташ, юрта боахама берригa бохкхой, хьажкIий боккха хьувкъам кхебара юкъедаккха, цунна 1979 шера тIаийца социалистически декхараш кхочушдаь ца Iеш тIехкхочаш а дергдолаш.

ХIара колхозен совхозен лака эза хьажкIаш дукхагIа дIаоре йола торонаш, къаьстте ялато дIаоерш а йолаш; хIара гектара тIара 45 центнер оргIолаш лакхбе безе хьувкъам. Цуца вай вIашгIеьдаргда республике йоаха хьажкIаш 100 эзар тоннага кхоачеа.

ХьажкIий хьувкъам лакхбере дола керттере гIулакх да Iилман хьалхалаттача практикан из культура хьалкхера вIашагIъелла технологи лелаер. Хий деттийгеи кхаш удобренешца хьалкдентен дикагIа леладар, хаьита дикагIа гIулакх дар, механизировании звенойи отрядийн балхах шоашка дIакхочачунга хьахало къагьега дикагIа дог дойтаж йола система лелаер.

Колхозийи совхозийи кулгалхой декхарийла бе хьажкIаш лелаерашта, царех хIаране тIаийца социалистически декхараш толаме кхочашде, вIашгIельдаргдола хьелаш Iалашде. Де дезар фуд лелча, из да кхашка кхоаза хий дуллинга, йоьвза культиваци енга; хIара гектара тIа тесса еза 10 центнер минеральни удобренеш. Хьалха латтарий опыто, царна керагIлеминераша тешал ду уи белаш чакхдаха деза хилара.

Оаха тIаьхех Нохч-ГIалгIайчера беррига хьажкIаш лелаераш агротехника ерriга бокъонаш тейхе ца еш лелаера, боккха хьувкъам кхебеча хьинаре дакъа лаца юкъебахара. Оаха тIаьхех шо, хьажкIий хIара гектар лакха хьувкъам лургболаш ира, 1979 шера хьажкIий алат а моша доакъер а эггара лакхагIа хургдолаш кхедара.

Кхайкарал хьажкIаш лелаерий республикански совещане дийцаш тIаийцан да.

1979 ШЕРА 4 МАРТА ИТТАЗЛАГIА ХЕРЖАЧА СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ ХИННАЧА ХОРЖАМИЙ ИТОГЕХ БОЛА

ЦЕНТРАЛЬНИ ХОРЖАМИЙ КОМИССЕ ХОАМ

1979 шера 6 марта Центральни хоржамий комисси хьежар иттазлагIа херхача СССР Лакхехьарча Совете хиннача хоржамий хьакъехьа хьакхаьчача даннешка, хIаьта баьъдир ерригача 1500 хоржамий округашка гIолла дав хоржамаш СССР Конституцен СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дарах долча Законон дIа ма-дахха чакхдаьхалта.

Мехка лакхехьарча органе хоржамаш дара йола кампани массанахьа чакхъьккхай политически къахьегамен хьинар лакха айденнача хьале, парте XXV съезде, КПСС ЦК Пленумаша оттадаь дехкараш кхоачашдара къовсам лоаттабеш. Цо къаьгта хьахьекхар советски нах Советски Союза Коммунистически парте ленински Центральни Комитета гонахьа айхха кхотабенна болга.

Чакхдаьнна хоржамаш СССР Конституци тIаийцачул тIехьагIа эттара хьалха хинна дар. Уж кийчдентан чакхдоахкаген дIадихьар халкъо шерра дакъа лоацаш. Миллионаш бола советски гражданаш хьинаре болх беш хилар хоржамий комиссешка, доверения, агитаторашн пропагандисташ болаш. Хоржамашта хьалха хиннача дукхача наха дакъа лаьцача собранешка къахьегамхоша паргIатех массе а оагIорахьен дийцар депутателла кандидаташ барий политически деловойн гIулакхаш, царна наказаш делар, паччахьалкхен, боахамен общественни организацей болх дIахо тоабара тIеерзаь замечанешн предложенеши елар.

Центральни хоржамий комиссе Союза Советен Къамий Советен хоржамаш дара йолча ерригача окружной хоржамий комиссешка хьачуденнача протоколашка ма-аххара СССР Лакхехьарча Совете берригача мехка даьча хоржамий юххера итогаш яьй.

Хоржамаш дара списнашта юкъе вихьавар 174.944.173 саг. Кхаж тоссача дакъа лаьцар 174.920.221 харжархочо, е 99,99 процент.

СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дарах долча Закона 58 статьяга хьежа Центральни хоржамий комиссе регистраци яьй ерригача 1500 хоржамий округашка гIолла иттазлагIа хержача СССР Лакхехьарча Совете хержача депутаташта, царца Союза Совета 750 депутаташ Къамий Совета 750 депутатаи.

Депутаташта юкъе 522 болхло, е 34,8 процент, 244 колхозхо, е 16,3 процент, хIаьта берригa болхлойи колхозхойи 766, е 51,1 процент. Депутаташта юкъе КПСС членашн членала кандидаташ 1075, е 71,7 процент, парте боацараш 425, е 28,3 процент, кхалнах 487, е 32,5 процент ба. 30 шерага кхоачаш ца йола депутаташ 317, е 21,1 процент, ВЛКСМ членаш 207, е 13,8 процент ба.

СССР Лакхехьарча Совете даьча хоржамий итогаш, коммунистийн парте боацарийн йохаргIоацача блока кандидатеш массане а цхьа барт болаш мехка паччахьалкхен лакхехьарча органе харжар — партен халкъеи моаххаз санна чIоагIа цхьоагIо хилара, къахьегамхоша КПСС-и Советски паччахьалкхени чурен арахьарен политика йиза хьаллоацаш хилара дола нерда къаьгта тешал. Хоржамаша тешанеш хьахьекхар дуьнен тIа эттара хьалхарча дегIаенача социализма общества кIоаргга демократизм, коммунизм хьаьъеча деррига доакъошка керда толамаш даха къахьегамхой хьадда лоIам болаш болга.

СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара йола Центральни хоржамий комиссе.

1979 шу 6 март.

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЮЗА СОВЕТА ДЕПУТАТАШ (НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР)

Аюбова Зара Салмановна, Шалински района «Южный» совхоза болхло. Гудермесски округ.

Дзармотов Сулимбика Мувса, ГI. Ахриева цIерагIча назрановски «Электроинструмент» завода токарий бригадир. Сунженски округ.

Рыженков Николай Георгиевич, машинаш еча грозненски «Красный молот» завода котельщикий бригадир. Грозненски округ.

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА КЪАМИЙ СОВЕТА ДЕПУТАТАШ РСФСР-гара

Пудков Иван Иванович, СССР яйгачен кхачани промышленностан бытовой прибораштен йолча машиностроене министр. Грозненски округ.

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА КЪАМИЙ СОВЕТА ДЕПУТАТАШ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР-гара

Алтунин Александр Терентьевич, эскара инарла, Грозненски юрта округ.

Арсамаков Султана Альмад, «Грознефть» производственни объединене бурув тохара балхий Малгобекски управлене бурув деттачун гIонча. Назрановски округ.

Багуева Зайдат Сажаевна, Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза болхло. Урус-Мартановски округ.

Бибиева Масра Исраиловна, Ножай-Юртовски района Гагарина цIерагIча колхоза колхозхо. Ножай-Юртовски округ.

Власов Александр Владимирович, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь. Старопромысловски округ.

Михалков Сергей Владимирович, яздархо, РСФСР яздархой Союза правлене председатель. Ленински округ.

Самойленко Александр Иванович, «Грознефть» производственни объединене мехкдаьттен газ йоахача «Сунжанефть» управлене электромонтер. Ачхой-Мартановски округ.

Финогенова Надежда Сергеевна, Наурски района Ленина цIерагIча колхоза трактористка. Наурски округ.

Фролов Василий Семенович, КПСС ЦК Отдела заведующи. Октябрьски округ.

Черкунова Лидия Кузьминична, СССР 50 шу дизара цIерагIча грозненски химически завода йоккхагIйола аппаратчица. Заводской округ.

Эсамбаев Махмуд Алисултанович, Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен филармоне балета артист. Шалински округ.

КХАЛСАГ—ХЬИНАРЕ КОММУНИЗМ ХЬАЛЪЕР

ИРАЗЕЧА НОВКЪА СИЙРДАЧА КХОАНЕНГА

(Иистедолаш. Доладур 1-ча оагIо тIа).

завода формовщица Дзортова Рукъет. ХIанзлe шоай пятилеткаш кхоачашъяь а баьна цхьайттлагIча шо шера тотах болх беш ба уж.

Советски кхалсага къахьегаме, общественно - политически вахаре карагIдийнараша йиш хилийтай цун дезалера лоархIам айбе, вIашин гIо дера, коллективаша оамалаш йола кердача тайпара дезалаш хьалхкебе.

Из деррига а хьахийнад Коммунистически партеи Советски пачхьалкхенон лер[illegible] ре творчески дакъа лаце, хIаьта иштта уж декхараш шийн паналце вIашин тардеи йиш хулийта хьалаш хьадера йоанхо ярах. Нахара ерригача оагIонашна кхалсага маIача сага вийсса боккъо хилар дIачIоагIдаьд СССР кердача Конституце тIа а.

Вай мехка кхалсаг-нана цамогаш хилча е берагIа хилча, зIамигача бера гIулакх ийшача цунна тайп-тайпара льготаш тел.

Иштта, даим шийн терраме доаттаду пачхьалкхено цхьа-шн бер дар меттел, дукхача берий ноаной а общественни къахьегама юкъеозар. Цудухьа вай республика каст-каста нийслу нйс е итт бер долаш нана-турпал аха цIи лелаеш бале а болх беш бола кхалнах.

ТIаккха царна къахьегара хьалаш шайча эттора хьалха деша аха ха йоацача берий учреждененш, дIаьхдаьна ден группаш хьаю, общественни кхачан предприятеш дегIаккуъл, бытовой гIулакхаш дукхагIем динагIен доаттаделга, бахара хьалаш тоаделга, болх беча кхалнаьха профессиональни говзаллаяхьелга, къахьегара аттагIа дола хьалаш хьаделга Iалашду.

Кхалнаьха боаьонаш лорара долча законашта лоаттабу тIахьожам чIоагIбара кхо[illegible] ча Советашка, халкъа депутатий краевой, областной Советашка кхалнаьха къахьегама, быта, ноанал лорадара дешаш йола массаьара комиссеш вIашагIъехкай.

Алхха вай республикера кхалнах хьайцача, гуш да, нхьметтел укх тIеххьарча ткъаь шера а цар вахаре хинна аргалоиш мел йоккха хиннай. Цу юкъа общественни производство къахьегача беррригача кхалнаха юкъера лоамаш кхалнах 44 процента дIаккхаьчаб, хIаьта иштта дукхагIа хиннаб залкъа боахама специалисташ бола кхалнах а. ТIа-тIа айлуш доагIа цар политически хьинар а. ХIанз коммунисташ болча кхалнаха юкъе 15 процент ба нохчохи гIалгIайхи бараш.

Цу тайпара боаьонашца догдоахарга а болаш бец капиталистически мехкашара кхалнах. МаIача нана наiссa болх беш хилча а, царна къахьегамах луш дар кIезигагIа хул цига. Масала, США кхалсага лу алапи маIача нака кIйдечох 58,9 процента мара хилац. Дукхта а дукхагIа ба цига хьабе болх боацаш лела кхалнах а.

1979 шу берий дунен халкъашта юкъера шу да аьнна хьанхайкадьд ВIашагIкхийттача Наьмий Органнзаце. Цу гIулакха вай республике лаьрххIа комиссеи вIашагIъеллай. Белгалдаьд [illegible] берашта лоаттаду медицински гIулакх тоадаре, берий учреждененшка лоаттабу кхача дикагIа хилийтаре, царна лаьрхIа яражца тоераш дукхагIа а толашагIа а хилийтара тIадерзадаь гIулакхаш.

Шоай вахара иштта еча йоакхоша дикача къахьегамца, берашта дезале луча бакъахьарча кхетамца кхоп луш ба советски кхалнах. Цар керттера дог-уйла хиша а хилпай, йолаш а я шоай берий со ца гулга, царех биса бола коммунизм хьалъераш хьалхкебелга, сигале даим цIенеш сийрдех хулийталга.

Я. АЛМАЗОВА,
КПСС Нохч-ГIалгIай обкома кхалнаха юкъе бета балха отдела заведующа.

Къахьегаме, быте, общественни вахаре керда толамаш даьха шоай цIейна накъабаьхнаб «Красный молот» завода кхалнах.

Укх сурта тIа шоана гу шоай балха декхар тешаме кхоачашдеш бола (аьрдехьара аьттехьа) производства ветеран, социалистически юкъе дукхаза котIийнкар Кулешова Зинаида Васильевна, диспетчер Духаева Киса, стропольщица Тахаева Аьсет.

И. ПЛИЕВА сурт.

ЦИФРАШИ ФАКТАШИ

Нохч - ГIалгIайчоа халкъа боахаме болх беча берригача нахах кхалнах 52 процент ба. ИттлагIча пятилетка хьалхарча кхаь шера 9 процент дукхагIа хулаш тIаьххийтад уж.

Халкъа боахама лоархIамегIа долча доакъошка болх беча наха юкъера кхалнах промышленносте — 55 процент, гIишлош еча — 35 процент, юрта боахаме — 47 процент ба.

Производственни доакъача доакъошка болх бераш дукхагIбараш кхалнах ба, долча беса аьлча: унахцIено лораеча — 81 процент, халкъа образовани — 69 процент, Iилман учреждененшка — 52 процент.

Лакхера специальни образовани болча беррригача специалистех кхалнах — 52 процент ба, юкъера специальни образовани ярех — 63 процент ба.

Республике болх беча лакхера образовани йолча наьах кхалнах инженераш — 33 процент, агрономаш, зоотехникаш, ветеринарни лораш — 25 процент, экономисташ — 60 процент, товароведаш — 58 процент, лораш — 62 процент, хьехархой 70 процент ба.

Кулгалдеча гIулакхашкеи специалисташ болаши промышленни предприятешка болх беш кхалнах — 46 процент ба, гIишлош ергаизацешка — 32 процент, совхозашка — 21 процент ба.

Промышленности предприятешта керте латтарашта юкъе кхалнах 7 процент ба, керттерча инженерашта юкъе — 14 процент, сменай, участкай вачальникашта юкъе — 22 процент, инженерашта юкъе — 50 процент ба.

Iилман кандидата цIи ераш юкъе кхалнах 23 процент ба.

КХАЛНАЬХА СОВЕТА ГIУЛАКХАШ

Кхалсага вахаре мел хувцамаш хиннад хьагойт алхха Нохч - ГIалгIайчен, кхьметтел со лаьча юрта БуроIалхен масало. Гибоалле беза мухь сиина ла хаяа бар лоаман кхалсага Iадатон шариIатон тIалоаттабаь Iотташ. ХьатIанкаьчар Сийлахьбоккха Октябрь, ерригача планета тIа я, лоаман кхалсага вахаре а доккхий хувцамаш даь Октябрь. Къаьстта сий а ду йоахо а ю вай мехка кхалсага-наьна. Иштта, тха юрта а къаьстта сий деш ба ноаной-турпалаш, хIаьта уж БуроIалха кIезига а бац. Царна юкъе а къаьстта белгальника безам ба са шийтта бер хьалкхедаь Дзортова Iовсана Моликат. Цун воI Османи Мадинеи, Маккен, Тамарен кха кхо йоIи, юкъера школа йисте а яьккха, «Электроинструмент» заводе хьинаре къахьегаш ба. ВоккхагIа вола воI Вашир школе физвоспитани хьехаш ва. Къахьегам безаш, наха лоархIаш нах хиннаб Маликата дерригача берех.

Дина толамаш доах тха мохкараша, промкомбината болхлоша: сковальщице Дарбекова Султана ШафиIата, ткачихас Дзортова Тамарас, тIахьожамхочо Мальсагова Iайшета. Дукха ба тха хьинаре къахьегаш бола кхалнах, цар сийленца дIахьу Даьхен, вай халкъа хьамара шоаш этта вахта.

Шоай коллектива а юрта а чIоагIгIа наха лоархIаш ба хьехархой Мальсагова Салангире Лида, Берсанова Султана Ралимхан, Бекова Султана Нина. Лакхача методически боараме чакхьювт цар урокаш. ХIаьта малао гIишлонхо Ленина ордена кавалер Местоева ПаьтIамат ца йовзаш?

Тахан, парте XXV съезд хинначул тIеххьагIарча хьна идейно - кхетама болха керттера декхар да хIара сага из хинаре вахара позици йолаш, марксизмана - ленинизмана тешаме, лакха моральни нравственни гIулакхаш доахкаш хургволаш кхетам балар. Из лостам болаш бу шийн болх БуроIалхарча кхалнаьха совето. ХIаьта боккха сатем а хьинар а эшаш ма-дий из гIулакх. Совета болх секторашта биийкъа ба. ХIара сектора керте латт бехктохкаме саг. ХIара сектора я, ерригача совета я болх дхалнаьха культурни юкъарча образовани боарам лаккбара, уж совхоза а район а общественно-политически вахара юкъеоахра тIаберзабаь ба.

Иштта, библиотеке болх бераш я кхалнаха лаьрхIа йола популярни эшапей кружок, цига каст-каста къамаьлаш ду хьехархоше, эрсий, гIалгIай, нохчий йоазонхой кердача производственшта хетаяь конференцаш хул.

Каст-каста предприятешка а ух кхалнаьха совета членаш, цига а еш цар вай хаьарча актуальни проблемах йола лекцеш. Цу даькъе белгалбаккха лов сона юрта Совета секретарь Светлана Дьвыдовна Березовай болх.

Юрта Совете ше бу болх санна, чIоагIа теркам тIабахийта кхоачаш ду цо кхалнаьха совета председатела заместителе декхараш а. Иштта дика бу болх географи хьехаш йолча Нина Ивановна Голикоевс, библиотекаря Гагиева Зиниас. Уж каст-каста го йиш я ферме, промкомбинате, юрта Совета исполкоме, хIаьта массенахьа а гIеттаду цар лоархIаме дешош.

Къаьстта теркам тIабохийт кхалнаьха совето атеистически интернациональни кхетам баларо. Каст-каста го йиш я библиотекарь Гагиева коллективашца «Ислами кхалсаги», «Iадаген шариIатен законаш» яхача е кхыча а темах беседаш еш.

Барх! шу да со БуроIалхарча кхалнаьха совета председатель йола. Кхалнаьха дарел сонгIа дуниха кхыдола къовсаме дешаш а къестаде дезаш хул тхо юрта Советаца цхьана. Къаьстта теркалбу оаха вахара торо эсала йола дезалаш. Кхалнаьха совето интернате деша дIаденнад нана а йоацаш диса Этиев Аьминда бераш, да а вешна висача Муружева Рансана пенси хьокадайтад.

ДегIаенай вай кхалсаг, лоамаш йо! морально а духовно а. Дег тIара лов сона сай хьамсарча оеша вахар гIоза хилар: «Некъ дика хилба хьа!»

Е. ФАРГИЕВА.
Наьсарен района БуроIалхарча кхалнаьха совета председатель, юрта Совета депутат.

САГ ХЬАЛКХЕВЕШ

Вер дукхьенка берий беша додача хана ше-шийца уйла ца йича валац, хIанз мара вахар дIа ца доладеча бера кхетам луш вар фу саг хургва-хьог!? Фу «дIадуаргда» цо берий дегашка — дикадар е водар? ХIана аьлча хоаш ма-дий, берий беша шийна хьийхар хьаьца доладуча хала бер кхоачилга.

Аз кхетадечох, дикка дийша, эздий оамалаш йоахкаш, литература, музыка йовзаш, педагогически Iилмах бизза пайда эца хоаш саг хила веза берий бешара воспитатель. Цу тайпарча нахах цаI а МагIалбакерча «Гнездышко» яхача берий беша ясельни группа воспитательница Цицкиева Валентина Николаевна.

ХIара дийнахьа балха дог гIоздаьле хьайоагIа из. ХIана аьлча, цунна чIоагIа тоам хул зIамигача берий ловзараш эсрах, цар хьалхарча оалаш долча дешашка ладувгIарах, берий санхетам хьахулаш латтара ше теш хиларах. Вешта, теш яхача дешо воспитатела лоархIам лохбу, шийсагIа хургда цар санхетам хьахулача доккха дакъа юкъекхухьа саг я из, аьлча.

Дукхаза а бIаргаяйнай сона из бераша ллеш Iомадеш йоаллаш. Царна ллеш доахаш, уж халхадувла Iомадеш Валентина Николаевнас царна езайолийт музыка, искусство. Цар Iомадеча хIара дешо гIадъюг на. Укхаза шийсу кхьметтел ногаш даханза дола бераш а. Царех цхьадараш цун карара ногаш даха а да.

ХIара дийнахьа берашта цхьаца керда сакъердаме хIама довзийта гIерт Валентина Николаевна. Тахан «колобоках» ловз, иллеш даха Iомаду уж. ХIаьта кхоана царна сурташ дехкаш йоаллаш хуа из. Ма гIаддолх-кх бераш кIайча каьхата оагIо тIа дийна волаш санна саг, е хехка йода говр, е «белакъежаш» бола малх цо биллача. Цу хана цунна тIайоагIа шийн теник Iойожайрах чIоагIа бохам баьина йола Нальгиева Танзила.

— Фу даьд, Танзилочка, Iоежаяр хьа теник? ХIай? Къа ма-дий цул лоза маьйий теник, хьаста на. Бокъонца из бакъдолаш санна шийн теник хьеста йоалу йийнг. Иштта, хьона цхьа дош дац из аьнна хеталуш дола хIама хьал а ланьце, берий дег чу дика уйлаш йоссаю Валентина Николаевнас, хоза оамалаш Iомаю царна.

Групе мел долча бераша «мама» оал цунах, баьъда, из цу берий санхетам дIа ца кхоачилга дац, шоай воспитательницана берий бола боикха безам ба. Шоай бераща цар ноаной болчул кIезигагIа бац цун царцара безам. Из цун шоаццара безам кхета а беш да бераша оалаш дола «мама». Цун шийн а да пхи бер: виъ кIаьнки цхьа йоIнгн. Нихаца безаме долаш хьалкхеду цо уж а.

Дийша, наб еш дадача берел хозагIа хIама дац. Уж бераш дукха гулденнача берий беша хIаьта а. Цар наб хоза хургйолаш, алар кIаьда хургдолаш хьинаре къахьег из беш хьайийлача дийнахьа денз укхаза нянечка йолаш болх беш йолча Бузуркиева Хьасана Хьавас. Цуница со цхьа уж дийша дадача цIагIа чуьлча дог гIоздаьппа, цу берех, цар ирачача вахарах доккхал деш араьлар со. Шийн зIамига ши кулг дIан хьан дахийта уллар Зайцев Костя, баь бий шийн басила кIал а билла улл Козырев Андрейка, тIера юваргI Iо а тесса улл Умарова Лиия. Цхьабараш набарах боахкаше а хабараш дувцаш ба, вожаш гIанахьа цхьаьца хова хIама дукхьаа а дина гIова белакъежаш ба.

...Дагадацар эрсий йоIа Валяйна гIалгIай зIамигача сагаца Цицкиев Ахьмадаца яха шийн рузкъа хургда аьнна. Карачаевски юртбоахама институт яьнкха ваьлча Костромской областе практике вахийтар из. Цига вIашагIа а кхийтта, йоайла беза а бенна шоай вахар цхьана дийзар цар. Цу хана денз барт тайна бахаш ба уж. Ахьмада гаргарча наха езаш цар лоархIаш нус а я Валентина.

— Цхьаь-цхьа халахетар а хиннадац сонен са маьрцIаьштен юкъе, — йоах Валентинас. — ЦIамих цабезам я эттабац тхона юкъе.

Доикха ираз да из — сага вахаре шийн моттиг хьанорвлр. Цу тайпарча нахах я Валентина Николаевна. Цхьан хана цун групе ногаш даха бераш тахан школа дешархой ба. ГаьнгIара белакъежаш, моаршал хетташ тIабоагIа уж шоай хьалхарча воспитательницах шоаш кхийттача. Шийн вахар, берашта кхетам балар санна долча, беркатеча гIулакха дIаденнача сага чIоагIа лоIам беш хIама да из. Дунен халкъашта юкъера бера шу аьнна дIакхайнадаьча укх шера кхалнаьха цIейца дег тIара даьъала юца лов сона из хьаьнала кхалсаг.

З. СОЛТУКИЕВА.

Медсестра Оксана

Дунха ха яр салте Александр Генерий тIом беш хьавоагIа, хIаьта ирезо букъ берзабаь а вацар — пхоьч даим уллуш гIолла тIеххулар цунна. Дилли а цхьа саг лоравеш латта йиш йолаш мичад ирез а. Цудухьа вешна хургдар из, цIаьхха мичара боагIа ца хоаш кулгах чанхьйиккхар вю, цудухьа, безам бале а беце а санчасте вахa вийзар.

— Фу дерзда хIаьта, гIоргдeях вай медицина йоаза а, — раьза воаццаш аьлар цо командирага.

Иштта дIадоладелар Генере 662-ча медикосанитарни батальона лоранцарен медицински сестрашцарен хьоашал. Де мел дезар дир салтечун човна. ХIаьта саррахьа хьатIаера цунна медсестра Оксана. Ела а еша, хаттар [illegible]:

— [illegible] бей хьа цIагIарбарашка кхьлат яде? Аьрдига кулгаца яздулург мичад хьога из?

— Новкъостал дел сона, новкъостал дел, йиший, — гIадвахар доарехо.

«За Отечество» яхача фронтовой газета тIа дийшар оаха цхьаннахьа хинача цу хIамах. Газета тIа укх тайпара мугIараш я дир: «ТIом хадергба. ДIаухаргда шераш, неша тIема хьаллара юкхье лаьттача медицински болхлой турпалча къахьегамах вай денал долча гIалплоех, хьинар долча артиллеристех, майрача летчиках, юхабергбоацача танкистех санна доахкал а деш дувцаргда халкъо. ВIаши болча бIухоштен командираштех, шоай дегIах доалийча мушта бIарахьежаьта, дег тIара баркал а кхаш, дага ухаргба шоай човнаш ерзаьраш, цар цIерана сибаташи, хозача дешашца хьехабереба шоай тIема ханара тешаме новкъостий».

Бакъда, тIом лаьттача шерашка наб ца еш дукха бийсаш йоаьй операционни столашта гонахьа хьийнараши доарахой маьигента юхе баьгIарашеи. Царех ба медицински сестраш Оксана Ковтуненко, Татьяна Карлова, Нина Ходакова, Нина Ржевская.

Тхо дагIа царех цхьаннеца, Оксана Андреевна Ковтуненкоца, цунгарча фронтови газеташка, сурташка хьежаш. Царех цхьана тIа доктор Веселовске кулгалдаьча медсанбата медицински балхахой группа я. ШоллагIа чу тIа Оксана я доарехошта юкъе латташ. КхоалагIа чу тIа Оксана я санчасть чуйолча цIеношта юкхе латташ. ДиъагIа чу тIа Венгре, наьгьа йисте ягIа из.

...1941 шу. Ростове медицински курсаш йистейоах Оксанас. Цига из йолаш болалу тIом. Госпитале дIахьожаю медицински служба сержант Ковтуненко, цига хьоц цо хьалхара доарахой. Цул тIехьагIа эвакуаци. Хила, бIаьха шнъ хьу ТIема-Грузински новкъа.

Хьайхарча мугIарашкара доакъош латаш хьалха дола. Царна тIеххьа болх медикаш. Моздока юкхера тIом. ДIаьо тIемаш ду Азов, Миусс, Николаев, Одесса яха городаш мучъайоахаш. Массенахьа а хьалхарча мугIарашна ба санитарни батальона денал дола медикаш.

ХьунагIа, толашка цар кийчъю операцеш юя човнаш схкен моттигаш. Даим латташ ба советски бIухой вахар бахьанера тIом. Оксана Андреевнана дагаух:

— КIезига моттигаш хиладар доарахой тылерча госпиталашка дIанхувла безаш я. Машинаш тIа, вордаш тIа а бехкаш ккувлар уж, гоннахьа лелхаш чуетта бомбеш а йолаш. Амма массала а боккха хьовзам боацаш кхоачар кхача дезаш йолча моттигашка. Доарахой тыле дIабитача гIаш йоагIар часте юха.

Дукха халонаш ла йийнар медикий Дувай яхача доарча хих доалаш, Балатон яхача Iама юкхе тIемаш деш. ХIара доарахо верзавара лоаттабора къовсам. Цунах а дувц «За Отечество» яхача фронтови газета «Цар Iожал эшайора» яхача статья тIа.

ТIом йисте боалаш Венгре яр Оксана Андреевна. Демобилизаци йича ше лаьча городе цIаера. Машиниаькъа больнице, централни бераш деча цIагIа болх беш лаьр.

* * *

Станци Гроене вонаал. Пассажираш поездага хьежаш ба йоикха йоацча здане. Цхьан гIанда тIа ягIа бер а долаш йола нъона кхалсаг. Цунна дIатIайода кIей халат а дувхаш йола кхалсаг. Цо хаттар ду:

— Поездага хьежаш йий хьо? МалагIчунга? ЭI Цунга хьежаш дукха ягIа езаргьй! Укхаза фу деш ягIаргья хьо, йолле тха берий цIогIа дIачугIорда вай. Цига дикагIа я, хоза нийчдаь да цIа, йиIагага хьажа а саг хургва. Къонача наьна чемодан хьа а ийце йолалу из, цунна уллув а яьле, берий цIа долчахьа.

Оксана Андреевнас укхаза болх бу массехк шу да, хIаьта ишийца гIулакх хулита маьиа киане санна. йоакхо я ю.

С. ВОРОНИН.

НАЬХА ЗАКАЗАШТА—ДУКХАГIА ТЕРКО

ИттлагIча пятилетка дийлагIча шера, иштта пятилетка план ханал хьалха кхоачашъяра доккхий декхараш тIаийцад «Чечингушшвейбыт» объединене болхлоша. Уж толамца кхоачаш тIехкхоачаш дара «ХIара балха денна — дикала Знак!» яхача химикай инициативагIа шерра социалистически яхь йоарйаьй цар. Химикий боламагIа къахьегача объединене болхлоша кхоачашъе езаш я укх тайпара условеш: хIара бетта план тIаийца социалистически декхараш кхоачашделга, производства культура лакха а хулийташ, къахьегамен производственния дисциплина ца телхаелга, инструкцеша дIадехаш ма-хиллара заказаш хьа а ецаш, уж ханнахьа кхоачашделга, смежни профессеш караерзаелга, электроэнерги, фурнитура, кхыйола материалаш кхоелга. Уж хьокхамаш дика а долаш хьалхара моттиг яьккхача бригадина хIара болхлочоа цхьаца сом кхоачаш преми хьожаю. БIаьччача шера классни моттигаш йоахаш чаккхьенача бригадена «Дикала болча тешама толашагIйола бригада» яха сийлен цIи а луш, 30 сом преми хьожаю, шоллагIа моттиг яьккхачуна карара кара тела ЦIе вымпели 20 сом преми лу, кхоалагIа моттиг яьккхачуна сийлен грамотеи 15 соми лу.

Фабрика цехаша, ательеша, мастерскеша даьхача толамий итогаш ю кварталагIа цкъа. Хьалхара моттиг яьккхачуна лу предприяте карара кара тела ЦIе байракхи 70 сом премии, шоллагIа моттиг яьккхача коллективана хьожаю фабрика ЦIе вымпели 50 соми, кхоалагIа моттиг яьккхачунна Сийлен грамотеи 30 соми лу. ХIаьта бIаьччача шера хьалхара моттиг дIа ца хецаш чаккхьена коллектив фабрика сийлен книжка тIа дIаязъю. Цу гIулакхаша айбу хIамаш тегаргийи баронъаш доахарийи материальни безам. «Шийн профессех дикагIвар», «Врак йоацаш продукци арахецар», «Коммунистически къахьегама ударник» яхэ сийлен цIераш яхара тIагIертта къовсам лоаттабеча фабрикерча дукхача болхлоша, ательеша, мастерскеша йиза кхоачашъю «ХIара балха денна—дикала Знак!» яхача деанзагIа яьржача социалистически яхьа условеш.

Химикий боламагIа къахьегачар шоай керттерча лостамех цаI лоархI производства эффективности балха дикали лакхьяр. Цу гIулакха тIехьа ерригa шоай торонашн кхоачамаши оарцагIа а даькa дукха балхаш даьд, хIанз деш а да наьха заказаш ма-могга дикагIеи ханнаьен кхоачашдара, производства эффективность лакхъяра. Цхьадола балхаш дIадоладаьд бытовой обслуживанеча продукце дикала управленя яра йола комплексни система юкъейоаладяраи координационно-болхлой группа вIашагIйолларш тIехьа. Комплексни системагIа къахьега йолаеннай модай ЦIен коллектив. Хаддашза наьха заказаш мишта кхоачашду хьожаш ОТК ши контролер ва укхаза, кхыча балхах мукъа а валийта. Укхаза доаша да заказчикаш еш йола замечанеш, цар луш йола оценка дIаязъеш йола журнал. «Дикала система» яхача стенда тIа хIара дийнахьа дIаязъю бригадашкарча заказий дикалах йола дииеш, ОТК контролераш хьежачул тIехьагIа мара складе дIаяхийтац кийча продукци.

Наьха заказаш сихел дакел кхоачашдара доккха новкъостал даьд «РИТМ» яха система производствана юкъейоаладаро. ХIара барзкъаш доахачо цхьан дийнахьа заказаш хьайиду, вокх дийнахьа примерка ю, кхоалагIча дийнахьа кийча заказаш дIалу, хIанзарча хано цIадехаш ма-хиллара йолча модах йола полуфабрикаташ кийчъеш йола бригада а укхаза. Объединене, ерригача цехашка продукце дикалга хьажара вIашагIъехка комиссеш я. Цар беш бола болх дIаязбу лаьрхха долча журналаш тIа. Технологически дисциплина толхаьча моллагIча болхлочоа ца хьожаеш ют преми. Къахьегамен технологически дисциплина толхаьча болхлоех цхьаккха витац бе боагIаш бола бехк ца беш.

Тегача бараькъех боаха мах лакхбаларца дувзадена заказаш деш бараш кIезигбелар ательешка. Пачхьалкхен план-закон хилар кхетадеча предприяте кулгалхоша, общественни организацена лаьрхIар керда кхоачамаши торонаши лаха. Шин сменагIа боах бе йоалийтар номераш 1, 8, 17, 19, «Светлана» яха ательей, модай ЦIен коллективаш, кхыараш. Болхлой къахьегама хьалаш тоадара капитальни ремонт бир пхе ательена, реконструкци еш латт модай ЦIенна. Пачхьалкхен плани тIаийца социалистически декхараши кхоачашдара хIаранена тIадатта бехктокхам айбир. Къахьегам кхетамца вIаштIехьбоаккхилга, социалистически яхьа кулгалделга цIенхаштта тоадир.

Пятилетка хьалхарча кхаь шерaи дIадахача шерен план ханал дукха хьалха кхоачашйир «Чечингушшвейбыт» объединене коллективо. Укх шера шин бетта план дикка тIехкхоачаш а еш, планагIа лаьрхIачул совгIа кхо эзар сома маьха кхоачашдир бахача наьха заказаш, тIаийцача социалистически декхарех планал совгIа кхоачашде дезаш хиина заказаш ши эзар сома маьха мара доацача. Соахка укх хана хинначул 10,1 процент дукхагIа заказаш кхоачаш а деш, планал совгIа кхоачашдаь заказаш итташ эзараш сомий маьхa да. Дукхьала январь бетта 228,8 эзар бахача наьха заказаш кхоачашдир, уж хул соахка цу юкъа даьрея дукхагIа.

ИттлагIча пятилетка хьалхарча кхаь шера задани соахка 7 октябре кхоачаш я ь, хIанз укх шера кхоь бетта календарагIа къахьегаш дукха ательеш, мастерскеш, бригадаш я укхаза. Царех я Тарамова Камиса, Озиева Лида керте латта ательей коллективаш. Иштта цу дезача денга кхаь шера план кхоачаш а яь хIанз укх шера шоллагIча ах шера чотах къахьегаш пхийтта бригада я. Царех я Г. Петросова, Н. Радаева, Н. Лунева, В. Ушакова, Д. Алмазова, З. Айдемирова, Р. Хаштырова, Л. Мурзабекова, кхыбараш керте литта бригадаш.

Объединенерча барх! кхалсаго ханал дукха хьалха кхоачашъийй пхе шера план. Иштачарех ба мастераш Л. Бекова, Ф. Петросова, Л. Качагина, О. Усик, М. Личманова, кхыбараш. Царел дукха тIехьа ца бусаш ьъд а хьегаш, пятилетка хьалхарча кхаь шера план СССР керда Конституца тIаийца шу дузача денга кхоачаш а яь, хIанз укх шера шоллагIча ах шера календарагIа къахьегаш 240 гаргга кхалсаг я объединене. Цудухьа деташ гIоздаьпна дезду цар дунен халкъашта юкъера деза цIей — 8 Марта.

В. КОСТОЕВ.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) № 8 йолча ателье коллективо тайгача хIамашка хьожаш я ателье заведующа Л. Озиева, профсоюза фабкома председатель Н. Юдина.

И. ПЛИЕВА сурт.

КПСС ЦК ИЮЛЬСКИ ПЛЕНУМА РЕШЕНЕШ — ВАХАРЕ!

5000 КИЛОГРАММ ШУРА — ХІАРА ІАТТАГАРА

ХЬАЛХАЛАТТАРИЙ ОПЫТ — МАССАНЕНА!

ДОЖХИЙ ТОЛАМАШ ДАЬХАР ПЯТИЛЕТКА КХОАЛАГІЧА ШЕРА ШЕЛКОВСКОЙ РАЙОНА «ПУТЬ К КОММУНИЗМУ» ЯХАЧА КОЛХОЗА ШУРИЙ ФЕРМА КЪАХЬЕГАМХОША. ИШТТА, СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАГІА 3100 КИЛОГРАММ ЙИХХА ЕЗАШ ХИННАЧА ХІАРА ІАТТАГАРА 3248 КИЛОГРАММ ШУРА ЯЬККХАР ЦАЙ. ПЛАНАГІА ЛАЬРХІА ХИННАЧУЛ ЦХЬА СОМ ЙОЬЗИГАГІА А ДОЛАШ, 18 СОМИ 23 КЕПИГИ МАРА ДІАДАХИЙТАЙХАР ЦХЬА ЦЕНТНЕР ШУРА ЯККХАРГА, БОАХАМА ПАЙДА ЙИР 121606 СОМ МАЬХА.

ФЕРМЕ БОЛХ БЕШ ЙОЛЧА 28 ДОЯРКИХ БАРХІНЕ 4000 КИЛОГРАММАЛ СОВГІА ШУРА ЯЬККХАР ХІАРА ІАТТАГАРА, ХІАЬТА 18-НЕ — 3000 КИЛОГРАММАЛ СОВГІА. ЦУ ФЕРМА ДОЯРКАС МОИСЕЕВА АКУЛИНА СТЕПАНОВНАС РЕСПУБЛИКИ ЭТТАРА ДЕКХАРГІА — 3828 КИЛОГРАММ ШУРА ЯЬККХАР ХІАРА ІАТТАГАРА. ЦУ ТОЛАМАШКА КХАЧА ШОАЙ МИШТА ВІАШТІЕХЬДАЬККХАД ДУЬЦ ЦУ ШУРИЙ ФЕРМА ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРАША.

ДЕРРИГА САГАХ ШИЙХ ТИЙША ДА

«Путь к коммунизму» яхача колхозе доахан леладеш аз болх бу 20 шу совгІа да. Цу юкъа дукха хувцамаш хиннад тха ферме. Масала, доахан. Уж дерригаш дукха шура луш долча дикача фух да хІана. Къича боахамашкара керда доахан кІддеш, тхоай Іуле юкъера дикагІдараш хьакхарнаш цу толамга кхачалекъе дукха ниъ, хьинар дІаделлар тха боахама зооветтболлоша. Цу гІулакха тхоай дагъе юкъедахьар оаха, доарнаше а.

Къаьстта дика хьокхамаш гойташ хьайгар тха шурий ферма хьайбаш лелдераша дІадахача шера. Шура дукхагІа яккхарой цунга дІададар дикиа поддарой 1977 шера хиннечул 60821 сом дукхагІа цІена пайда бе вІаштІехьдаьккхар соахка. Ферме рентабельность 22,2 процент лакхъелар.

1977 шера хиннечул дукхагІа салама цІена пайда бе кхерагІдеьлийтар, эттара хьалха, шура хьаьнен цІенен хилийтара къоасам лоаттабаро. Пачхьалкъенга ахкача 1630 тонн шурах 1055 цхьоалагІча сортах хилар, хІаьта 1977 шера ахкачох 57 процент мара яцар. Дина да цу хьакхаьан дола хьокхамаш укх шера а. Иштта, январен февралан пачхьалкхенга ахка ерригга шура цхьоалагІча классах яр.

Аз айса пятилетка хьалхарча шера хІара Іаттагара 3492 килограмм шура яьккхар, хІаьта шоллагІча шера — 4373 килограмм, соахка — 5028 килограмм. Фуд цун бахьан, малагІа я къайла!

Эттара хьалха белгалдаккхиза доагІа молагІа гІулакх, хьабеш болъ болх толамца чакхбоаккхилга сагах шийх тийша долга.

Геттара боккха тераш тІабоаийт аз ферме балха распорядоки хьайбаш кхабера рационаи йиеза кхоачаьшьера, зоотехникарни бокъенаша дІадахеча тайпара доахана Іуналдера.

Ферме доаркий болх ІуйрийНа 3 сахьати 30 минути хьалха болалу. ХьалхарчагІа доахан латта моттигаш, хьаьш цІена е дий, доакъар дуга бена Іушша цхьане. Из болх цхьан сахьата чакхбаккха беза ба. ХІана хьалча, графикага хьакхе 4 сахьати 30 минути хьалха бож батта боьаба боьа. Доахан дийтта дьаьхачу тІехьагІа делаьнийга кхо хьаьат даллале са а вета юха я ферме доагІа тхо. Доахан шоалагІа детта доза кхо тІаккхачаьцца хьайбашта Іунал деш, цхьаьне балхаш чакхдоах, хІаьта дийттечул тІехьагІа, шура дІа а хьайта цІадоах.

Уж балхош айса миштта кхочашду дуьцаргда аз. Эттара хьалха доахан кхабарах.

Поман моашен доакъарахи дерригача доахана цхьатерра лу, хІаьта концентрированни дараш — хІара Іатта цо луча шурийга хьекка.

Цхьайолча доарашаа концентрированни доакъар худара хьасапе луш дале, аз муж санна мийчаний лу. Муж кийбеча хана цунах тох латоков генарий жмыч. Латока хІара хьайбана юкъера лаьркІача 2 килограмм кхоачаргІйолаш йоц, хІаьта генарий жмых — 1,5 килограмм кхоачаргІйолаш. ДукхагІа шура луча Іатта дийнахье кхоахха ведар лу аз муж, хІаьта кІезигагІа луччашна ведар.

Силосан сенажан моллли тухи тох аз уж тайпа доакъареш хьайбана дикагІа дуергдолиш цар бу пайда лакхбар дукъен. ХІара Іатта бІаь грамм кхоачийташ. ХІаьта доакъарца Іод ца тоъьндаь, молача эчу хІара хьайбана шишша кхоачаргІйолаш йоаа таблеткаш чутоас.

Етт бетта йолаллехье дІайнеча хила шиш бул. ТІаккха тІааца боагІе а бий, вазелин а хьакхе, дика массаж ю. ХІара бий етт цхьа бийттачул тІехьагІа юха а шоалагІа бетт, йиса шура цІенъаьь Іоккхар дукхий. ХІаьта хоаш ма-дий тІехьара Іойлаккха шура къаьстта хьаьна кулинга. Иштта цІенъаь Іойоаккхар ца хилча, цхьа ха хьалча лаьгІьаш хул Іатто шура.

Яьккха шура фляга чу йотташ лаасан аялча кІадах чакхйоаккхаш лутт. Доахан дийттачул тІехьагІа ведараш дІайхача хица, содоца йила а йиле, лаьрхІа хьакъоастаьлча моттига дІоттаю, тІа хинни а тосса. ХІара доарний цхьа-ший моттиг а бона беттача хана лелабу гІирс дІоттабеш. Цул совгІа хІара цхьа ерригга ведарешн флагаша цхьа процент хлорка тоха хийнана кхиа юл. Цу гІуленикаш вІаштІехьдоалийт шура цІена, хьаьна хилийта.

Ферма кхоалагІча корпусе болх бу аз. Тха коллективе алх доарнан кхо бена Іуйн ба. Цул совгІа негахье санна корттарча доаркаех цаІ цамогаш хилча цун матта бола беругболаш иш а кхо доарна хьайбаш корпусе соахка май бетта. Уж къона моккарий ба. Балха говзал Іомаа царна ноькъостал ду оаха, боккагІа опыт йолча доаркаша.

Лоацца аьлча, цхьа дика дозан санна барт, цхьоагІа йолаш а тха корпусе коллектив.

Дукхьашка даккача доазана къаьстта Іунал эш. Хьалхарча дийнахьа дена уж кхоабеш, детташ, цІендеш дола балхаш зоотехникарни бокъонаша дІадахначе тайпара чакхдаха деза. ТІаккха мара хургдац царех тІайоагІча хана дикка шура лу доахан. Из ха а хоаш, уж лелада дикагІйолча доаркашка мара лоц тха ферме.

Соахка эттара хьаьза дакха иъона доахан хьайнцад аз укх шера лелада. ХІаьта хІара Іаттагара 3500 килограмм шура яккха социалистически декхар тІа а ийцад, план 1500 килограмм йолаш. Сай низ дІакхоачар доргда аз лаьрхІар кхоачашдора.

А. МОИСЕЕВА,
ферма доярка, Къахьегама Сийлен III степена орден лелор.

ФУ ТОАДАРА ЙОАККХО Ю

1977 шера декабрь бетта дукхахча хана дена даталайттар кхоачашхинар тха. кІезига шура луш хинна дерригга доахан дІа а даьха царна метта дикача фух дола, дукха шура луш дараш юкъедоладир Іуле. Цунах лоацца дувцаргда ва.

Доахана фу тоадеш бу болх оттальча планага хьежа итт шера бе лаьрхІадир оаха, хІаьта дІаболабир 1967 шера. Эттара хьалха хьакъоастадир фунага хьежа леладе пайдане дараш доацараш. Фу тоадере бу болх дІайзбера лаьрхІа нурлал доладир. Цу тІа дІаиздоре цу гІулакха тІадерзадаь белгаш малагІча ханашка, миштта, фу бахьан доладе чакхдаьхад а цул тІехьагІа хинннар а. Доахан хоркаш, цар луча шурийна санна, Іатта дегІа-деза а терхам тІабохийтар. Цу тайпара 1967 шера хьакъоастадир фуна лаьрхІа дІало кхеде мегаргдола шу даланза 204-и шоллагІа шу доладелча 199-и хьайбаш.

Хьакъоастадаьча хьайбаех цхьоалагІча классах да яьнна лаьрхІа йиш йолаш 84 мара дацар, хІаьта шоллагІча классах — 164. Дисараш цхьаккхача классах дІатоха йиш йолаш дацар.

Луча шурийга, дегІага, кепага хьежжа, лахзача классак доле доахан дерриаш болх хІара шера бора оаха. Хьакъоастабаьча хІара Іатта варточна оттадора. Цу тІа хьежача за йиш яр Іатто дийнахьен буси мел шура лу, цун хьоалал мел лакха я. Іатта дегІа белгалоаш, кхьдар.

Іоду Іаьсий дІаладеш а къаьстта журнал леладора. Цу тІа белгалдоаккхар Іасаг малагІча фух да. цун даьи пааьмен цІераш, уж малагІча фух да, ханас мел шура лу, Іасалга инвентарни номер.

Из гІулакх тха ферме хІанз а ништта леладу. Дерригаш а цхьан дикача фух доллаше я, луча продукцига хьежжа доахан нъестаду контрольно шура а йоаккхаш. Итогаш лаьрхІа леладеча журнала тІа дІаязъю тІехьагІа, шу чакхдоалаш балттала сурт хургдолаш, дикагІен воаІен дараш хийцда ньоастаде торо хургйолаш.

1967 шера дена баьча балхо йиш хилийтар лакхарча классах — 16, цхьоалагІча — 144, шоллагІча — 680 етт кхабе. ХІанз тха ферме етт бац луча шурийгех дегІа непаген хьежача шоллагІьалю цхьан а классах дІатоха [redacted].

Фуна доахан кхедар, баьгар хьалча, атта гІулахх дац. Дукха йоазув тохкамаш ле дезаш да. Цхьабакъда, из болх чакх ца боаккхе моллагІча коллективо дикача хьокхамашка са туса дезац.

Хьайбаш кхабера рацион дІадахача итт шера дукха хувцаенна. Доакъар хатоъаш моттиг мийсъенна хиннаце а, из ІалашдегІа эргадаьккха тоаделар ферме лаьрхІа механизированни отряд вІаштІехьлачул тІехьагІа. Из бахьан долаш, рационага хьежжа хийцда кхаба йиш йолаш да тхо хьайбаш. ХІаьта хІанз беттача хІара Іатта дийнахьен буси лу йиь килограмм йоли чан, 10 килограмм силос, 20 — сенаж, кхоъ — белий витаминни гранулаш, шиппла килограмм мукха иш. Цул совгІа лу доакъара цехо горохахи латокахи кийчбаь муж, минеральни добавкаш — дерригга а 12,2 доакъара единицага кхоачаш доакъар.

Дахна кийчденнача доахана лац силос, сенаж, латокахи горохахи кийчбаь муж. Кхы тайпа доакъараш детташ долтарна санна лу.

Иштта Іунал деш, кхоабаш леладаро карагІдоалийт тха коллектива дика хьокхамаш даха.

П. ФЕДОРЕЕВ,
ферма зоотехник.

«...Гаргтарча хана мехка юкъера лаьрхІача колхозашкен совхозашкен хІара Іаттагара йоаккха шура кІезигагІа лаьрхІача а 3000 килограммага кхоачае лерхІ, хІаьта шура йоаккха доахан леладелга дегІаденача, хІанз а 3—3,6 эзар йоаккхача районашта хьалхашка латта декхар да 4—5 эзар килограмм шура Іаттагара яккхара доазонаш тІа довлар».

(КПСС ЦК июльски Пленуме нов. Л. И. Брежнева яьча доклада тІара).

СУРТА ТІА: цІа хеча А. Моисеевас Іуша доах дола доахан.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

РАЙОНА СИЙЛЕН УЛГА ТІА

КПСС Шелковской района бюро, халкъа депутатий района Совета, шура боахана профсоюза района, ВЛКСМ района цхьана баьча соцалах 1978 шера хьайбай продукташ яхарех пачхьалкхенга йохкарен итогех социалистически дикагІа котъалинар а лаьрхІа, района Сийлен улга тІа йиккхай «Путь к коммунизму» яхача колхоза ферма коллектив. Цун сийна урагІьегІай Къахьегама сийлен байрахь.

Укх шера январь бетта итогех цІаьхха а районе хьалхарча метте Сийлен улга тІаа хьаний цу коллектив. Иштта Сийлен улга тІа хьакхаа цу ферма кхойтта балхо, цу юкъе 10 доярка а йолаш.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬИ ЦО ЛУШ ДАРИ

Хьадечох шайа бахитохкаш лакхбе, дика хьокхамаш гойташ къахьега, кхоачамбоацараша халдаьза къовсам лоаттабе карагІдоалийт тха коллектива социалистически яхь лелаелга, наха алапи телнага кердача хьисапе вІаштІехьдаьккха хилар. Хьайбаш леладерий балхацара морально материальни гІойленашта лаьрхІа мероприятеш оттаьй.

ХьалхагІа дувцаргда аз алапи теланга миштта вІаштІехьдаьккхад.

Баьхначул тІехьагІа Іатто эттара дукхагІа шура хьалхарча бІъ бетта лу, цул тІехьагІа лохьлла йолалу шура. Из ха а хоаш, хьалхарча кхаь бетта яьккхача хІара итт килограмм шурех 3 сом 30 кепиги лу доаркана, цул тІехьагІа кхаь бетта йоаккхачох — 4 сом 30 кепиги. ХІаьта дІало етт балха беза хьатІаккхачача йоаккхачох — 6 сом 25 кепиги. Цу хьисапе ахча лу беза Іушта а. Белгалдаккха доагІа хьайбаш леладерашта алапи луш цар квалификационни разряд лоархІаш йолаш.

Уж цифраш шишегІа ювхинад. Царга кхачалехьа дукха тохкамаш даьд экономистана, специалисташа.

Алапи телнага иштта вІаштІехьдаккхаро ма-хулла дикагІа къахьега, шура дукхагІа яккха йиш хулийта керда торонаш лелха безам хулийт доаркай, бена Іуй.

Хьалхашка латта декхарам кхоачашдар дукха хІара шера шерра социалистически яхь ярш ферме. Доахан ледадеча корпусий коллективаште юкъе лаьрхача яхье котало яьккхар лоархІ, хьалхара моттиг а йоаккхаш, шура яккхара, цхьоалагІча сортахи боарамга хьежжа хьанен йолаш из пачхалкхенга йохкара, къахьегама овсарле детІайоалияра, шура яккарга дІадодар лохдара, боахама пайда баре тІанийца декхараш кхоачашдар.

Доаркашта, бена Іушта, Іаьсий леладерашта юкъе лаьржача яхьа итог ю беча балха оценкаш а уттаеш. Масала, хьоалал 3,7 процентах лохагІа а йоацаш, шура яккхара тІанийца декхар бІаь процент кхоачашдаьча доаркашта пхиь оттаю, 97 процент кхоачашдаьчоа — 4, хІаьта 95 процент — кхоъ.

Дика балха опыт ярш цунха ха йоацаш мара болх бе йоалайлацае йола доаркен кишкина цхьана йолаш лелаю яхь. Масала, ферма дикагІйола доарка Моисеева Акулина Степановна къоака Магомадова Марзияти цхьана а болаш яхь лелаю йоккха опыт йолча Гайдарбекова Насипатаці къоала Елисеева Марияцен. Иштта яхь я кхычар а. ХІара шийн доаркас баь болх, цхьане бича санна а лоархІаш ю яхьа итогаш.

Из бахьан долаш, дикагІа йолча доаркаша нил дІакхоача гІо ду хьонача, балха опыт йоацача новикъосташта хьокхамаш лакхде а балха говзал Іомае а. Цу гІулакхо вІаштІехьдалийтад котало яккхар дукха баьржача къовсаме, дикагІйолча доаркен совгІа, юкъера хьокхамаш гойташ къахьегараш а юкъеоза. Цу тайпара, яхьа итогаш еча хана хьалхагІа яц буццаш, е бувца бицлуш хиннача доаркий а цІераш йоах хІана, цар а хьинаре дакъа лоац яхье.

Социалистически яхьаца тха ферме де гІертар да дукхагІа шура яккхача доаркана тІехьанхе а цул хьалхбовла а вожаш гІертилга. Масала, 1977 шера Моисеева Акулина Степановнас 4373 килограмм шура яьккхар хІара Іаттагара. Цул дукхагІа шура яккхара къовсам баьржар соахка доаркашта юкъе. Из гІулакх карагІдаргдолчоа колхоза правлене Сийлен грамотен 100 сом ахчап совгІатя дала оттадир. Уж совгІаташ делар доаркашта Х. Магомедхаджиевайнен А. Проникенен. ХІаьта ферме болх беш йолча 28 доярках бархІне 4000 килограмм совгІа шура яьккхар хІара Іаттагара, барайттане — 3000 килограмм совгІа. ТІанйца хинна социалистически декхараш кхоачаш яа деш цаІ йисанзар.

ХІанз тха ферме рекорд я хІара Іаттагара яьккха 5028 килограмм. Цунга кхаьчар соахка А. Моисеева. Цул дукхагІа шура яккхар дукха яьржа я укх шерара яхь.

ХІанз социалистически яхье хьалха Н. Гайдарбекован цунца цхьана [redacted] М. Елисеевен я.

Дика хьокхамаш гойташ дІадоладаьд пятилетка дикагІа шу Абубакарова ПІаьтмата, Дабаданова Заграс, Моисеева Акулинас, Проникина Марияс, Заурбекова Асмас, Долгатова Халимата.

МоллагІча дийнахьа а яхье хьалхалаттар малуа ха белам хилча цІеча уголоне «Малув тахан хьалха» кхача пен газета тІа хьежача тоъам ба. Ала дела, цІе уголокаш дикагІа вІаштІехьъяхар дукха районе яьржача яхье оаха хьалхара моттиг яьккха хилар. Из толам бакхарех карара кара тела цІе выппел сІар тха цІеча уголока. ЦІена, иІайха, лостам болаш я из. Латташ я «Горизонт-107» яха телевизор. Лоацца аьлча, салоІача хана хьайбаш леладерашта [redacted] эшар да цІеча уголоне.

Къахьегарга хьежжа да ферма хьайбаш леладерашта доагІа ахча а. Масала, доаркаша бетта юкъера лаьрхІача 200 сом алапи эц, хІаьта дикагІа болчар — 200 сом совгІа. Кхы кІезигагІа дац Іаьсий леладераштен бена Іуштен доагІа ахча а. Цул совгІа, соахка дика болх бераx алапел совгІа кхы тІа а 26 эзар сом ахча делар тха ферма къахьегамхошта.

И. КОЛОМЕНСКАЯ,
экономист, шурий ферма партийни организаци секретарь.

КЕРДАЧОХ ПАЙДА ЭЦАШ

Молдаве а ила цІаккхачул тІехьагІа тха колхоза правлене председатела Феньева Галина Герасимовнас, ферма къахьегамхой гул а баь, дийцар Молдаверча хьайбаш леладераша доахача толамех, фермашка болх миштта вІаштІехьбаькхаб. Цо йийца балха керда метод тхона садеелар. Бакъда, моллагІа вале а керда, дика ца доаза гІулакх хала ма-хулий хьатІаьца. Из бахьан долаш шекбаьна хах а нийсбелар. Масалашца, хьокхамашца уж а тешабир.

Кердача хьисапе балха гІулакхаш вІаштІехьдаха доладир ферме. Эттара хьалха белгалдаьккхар малагІа етт маца бахна безаш ба. Из гІулакх чакхдаьккхар дакха дезача ханашка хьежжа доахана Іулаш вІашагІтохар дукха. Дакха деза ха гаргакхаьча доахан дерригаш шоллагІча корпусе гулдир, хІаьта бій бутт беса доахаш, ялх бутт совгІа ха йисараш, бугІа хиданза дараш шоайла къоаста а даь, йиь корпусе дІаоттадир. Дерригга доахан 28 доаркана дийкъар.

МалагІча Іатто мел шура лу хар дукха контрольно бохка бийттар. Белгалдаьннача дуьнга хьежжа, доахан кхабара рацион оттайир хІара доарка шийн группе.

Хало хьийтар дукхагІолча доаркашта керда хьайийцача доахана ла ца дувгІаш.

Цхьа ха хьалча тІаккхета йолаелар шура. Цу гІулакхега хьежжа, шоай торонаш а лаьрхІа, социалистически декхар тІанийцар соахка тха ферма коллектив: хІара Іаттагара 3100 килограмм шура яьккха. Шу дІадаьлча белгалдаьлар молдавски хьисапе доахан леладар геттара пайдане гІулакх долга. ХІара Іаттагара яьккхар 3248 килограмм шура. Ерригача торонех бизза пайда а эцаш болх беш хилча из хьокхам кхы а лакхбе йиш я.

Доаркашта хІара шера керда доахан кхоач. Миштта?

Бахха ха гаргакхаьча, хІаьта из бахьан долаш шура лохъаеш боагІа етт ший хиннахьа белгал а баьнхе, дІаяу лаьрхІа вІашагІтехача группе. Цунна Іунал деш ба бена Іу Заурбеков Назирбек, ветеринарни болхло Вишаев Ахьмад кхьбараш. Шиккий саг волаш дежурство лоаттаю цар хІара дийнахьен буси дахха дезденна доахан латтача.

Баьхка итт ди даьннечул тІехьагІа етт юха а деттача доахан Іуда юкъехец, хІаьта Іасаг дІахо кхедара лаьрхІа из болх беча наххага дІалу. Доахана керда группаш, юха а уж дахкара ханашке хьежжа, вІашагІ а техе дІалу доаркашка.

Цхьадолча боахамашка нийсъу дахка дезденна доахаш деттачарел вогІа кхоабаш. Из дац тхацига. Детташ дараш а дахка дезденнараш а цхьатарра дика кхоаб.

Доахан даззача шера помещенешка леладу. Дийнахьа шозза детт. Итт сахьат даьлча дена 12 даладица ара лелийт. Цу хана бугІе дитара доахан хьакъоастадеш хул техникаш-осеменатораш.

Геттара лоархІаме да доахан Іунал делга хьалхе белгалъяхача ханашка хьежжа чакхдаккхар, хьайбаш кхабара рационаш дерртІа кхоачашьяр. Цу гІулакха дийнахьен буси тІахьожаш лоаттабеш хул, оттальча графикага хьежжа, ферма кулгалхой, специалисташ.

Ферме латт телефон. Правлене моллагІча отделе тоха йиш йолаш я из. ХІаьта нийсденна кхоачамбоацар дІададаккхара цу сахьате боахама кулгалхой сарцагІбаха йиш йолаш а да.

Доахан латтача хІара корпусе болх беш кхоаха бежа Іу ва. Хьаьшка доакъар дуал, помещенеш цІенъю цар. Кхо, нувхаш арайоаха ча транспортерашка, кхьча механизмашца хьокаш слесараш ба. Кхо вІашагІ а техе кхай тІа дІахьу. Цхьа центнер органически удобренех цаІ-ах сом лу тхона кхаш леладераша.

Фуна лаьрхІа Іаьсий а леладу ферме. Уж хІана 60 да. Кхедаьчул тІехьагІа кхьча колхозашкен совхозашкен доах. ДІадахача шин шера ихе а даь дикача фух дола 160 шинар декхад оаха.

ИттлагІа пятилетка — дикала пятилетка хилара таргара, боккха теркам тІабохийт тха коллективо пачхалкхенга йоха шура ерригга цхьоалагІча сортах хилийтара. Шура мел цІена я, хьоалал мел лакха я хьож хІара дийнахьа лаборантка Тверова Тамара. Хьокхамаш во хилча цу сахьате ферма кулгалхошка, ерригача коллективага хоам бу цо. ХІаьта гІалат нийсдалийта бахьанаш дІададара цу сахьате озрцагІбоал хьайбаш леладераш.

Цу гІулакхаша вІаштІехьдалийтар центнер шура яккхарга планагІа лаьрхІа хиннечул цхьа сом кІезигагІа ахча дІададалийта.

Уж толамаш даха, шеко а йоацаш, доккха новкъостал дир тхона доахан леладара болх молдавски хьисапе вІаштІехьбаккхаро.

Торонашка а хьежа вятилетка диълагІча шера хІара Іаттагара 3250 килограмм шура яккха социалистически декхар тІанийцад хІанз ферма коллектив. Дош кхоачашде карагІдаргхилар тем со. Иштта, январь бетта хІара Іаттагара яьккха шура соахка цу юкъа яьккхачул 60 килограмм дукхагІа хилар. Соахка йоаккхаш хинначул дика дукхагІа я укх денош йоаккхар. Белгалдаккха доагІа, йоккхаш йола ерригга шура цхьоалагІча сортах йолга а.

Бетташ болча хІара Іатта, дукхагІа шура мел лу дукхагІа а луш, дийнахьен буси 12—13 доакъара единицага кхоачаш доакъар лу. Рацион оттаьй доакъарца доахана пайдане йола тайп-тайпара хІамаш хургйолаш. Масала, хІара Іатта дийнахьен буси кхоачийт юкъера лаьрхІача 1400 грамм протеин, 490 грамм каротин, 195 грамм кальций, 40—45 грамм фосфор. Концентрированни доакъар Іанара новкъостала худар санна кийчъа дий лу.

Иштта болх вІаштІехьбаккхаро йиш хулийт ферма къахьегамхошта Іен залахьа а дика хьокхамаш даха.

М. БАТАЕВ,
шурий ферма заведующий.

СОАХКЕИ ЛУРЧАГІЕИ ФЕРМА КОЛЛЕКТИВО БАЬЧА БАЛХА КЕРТТЕРА ХЬОКХАМАШ

	1977 шу	1978 шу
ХІАРА ІАТТАГАРА ЯЬККХА ШУРА (КГ)	2894	3248
ЦХЬА ЦЕНТНЕР ШУРА ЯККХАРГА ДІАДАХАР (СОМ)	22,35	18,23
ЦХЬА ЦЕНТНЕР ШУРА ЯККХАРГА ДІАДАХА ДОАКЪАР (д./ед.)	1,98	1,57
ШУРА ЙОХКАРАХ ХЬАХИННА ЦІЕНА ПАЙДА (СОМ)	40385	110206

	1977 шу	1978 шу
ДУЛХИ ФУНА КХЕДАЬ ХЬАЙБАШИ ДОХКАРАХ ХЬАХИННА ЦІЕНА ПАЙДА (СОМ)	13522	186707
ЦХЬОАЛАГІЧА СОРТАХ ЙОЛАШ ЕХКА ШУРА (ТОНН)	1570	1630
БІАЬ ІАТТА ТІЕХЬАРА ХЬАКЪОАСТАДАЬ ІАЬСИЙ	73	81

* * *

«Путь к коммунизму» колхоза шурий ферма коллектива СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАР — хІара Іаттагара шера 3250 КИЛОГРАММ ШУРА.

ОагІув кийчъяр М. ХАМАТХАНОВ.

Доазол дехьара

8 МАРТ — ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА КХАЛНАЬХА ДИ

ЧЕХОСЛОВАКЕ. Оранжерейшкен теплицашкахь хьалкхадаь миллионаш гвоздикаш, нарциссаш, ирисаш, гиацинташ, кхьдола оказан кхоачаргда цIейна хьолкарча денолика ошаш доккхача тихашкен кхоскашна.

СУРТА ТIА: оказан леладир Стибурнова Ивана Оломоуцерча СЕМПРА кхача предприяте оранжерейерча тюльпанашкахь хьонаш йоал.

ЧТК—ТАСС сурт.

Шолагlча сурта тlа: Вьетнам Халкъа Республика. Невана вран.

Н. БАРАТОВА сурт. ТАСС фотохроника.

АГРЕССОРАШ ЮХАБЕТТ

ХАНОЙ, 6 марта. (ТАСС). Вьетнамски информационни агентства беча хоамах хIанз Лангшон яхача провинциальни центра юххе китайски агрессорашта дукъал чIоагIа тIом беш дя СРВ гераишцара низашн халкъа ополчене отрядаши. ТIеххьарча хана моастагIчо дукхха бlу хьатIа аавб укхала Лангшона кхы а дукхагIа низ тIабакъийтар дукъа. Бакъда, майра дукъала дьнмача вьетнамски геранишцарча низаша совцабаьб моастагIий. Бlаьш салтийн дукхха тIема техникех йоайир пига интервенташа.

Оккупантий эскара чlоагIа дукъал еттар Вьетнама геранишцарча низаий доакъош Донгданга къулбехьон-малхбоалехьарча сагIоракъа тIом беш. МоастагIчун 700 гаргга салте вийнав цига, йохаьй кхоъ танк, хьадаькхад дукхи герз.

Хоаргтяншон яхача провинце геранишцарча низаша майра юхатехар китайски агрессораш Кокми. Бакки районашкен Шапа яхача районни центра къилбаседен сагIоракъек. Укхаза моастагIчун 900 совгIа салте вийнав, 11 танкаш бронетранспортери йохаьй.

ВИА дувц СРВ къилбаседерча провинцешка шоаш дIалийцача моттигашка китайски эскараша лаладеча оахарий хьаланеча гIулакхех. Дукхача городашка, районий центрашка, юрташка къинагIча тайпара йоккхий тоhаш чу етташ уж йохаьй. Дукхха юрташ цlенъя йохаьь дIаяьхай. Цхьанегахьа озабезам ца беш оахарий хьесапе царца толаш етташ боабу оккупанташа мишаре бихи нах: къоанах, кхалнах, бераш.

ТЕШ ДЖАКОБ

Цу тайпара хIама нийсденна моттиг дагайIацар датски полицейскешта: копенгагенски зоомагазина чура хIамаш яхьарах дола дош дувцаш тешал деш яр попугай.

...Полицейски патрули веха саг кораеша улица, тIа уллаш. Цун балам тIа ягIаш хинжай Iалаьмате хоза попугай. Шаккхе а участке дIадигад. Сага цхьанна а хаттара хорта а болаш дола жоп дала мегадац. Цига къамаьла юкъеденад оалхазар. Цо нийса жоапаш тийннад деррига протокола тIарча хаттарашта: ЦIи? — Джакоб. Мел за яьинай хьа? — 10 шу. Яха моттиг? — Херта зоомагазин...

Гучадьлар, Джакоб массехк ди хьалха лочкъадеь дихьа хиннача ши эзар доллар мах болча тахъаь ятт оалхазарах цаI хилар. Цо хьадийцар шин къуя сибаташ. Джакоб царна карара миштта йьинай — хоуш дац. Шеко йоацаш да, участке из гунахьа доацача сагаца нийсъенна хилар.

(АПН).

Иштта къахьа берал!

Мюнхена йистошка дукха нийслу юкъ-юкъе цхьа фойди вола сег соца а вел харцакъа буацача немецки меттала, ахча дехаш дола бирхьа кхувидоагIа бераш. Уж да шоай даьхене бе цхьайнхо тайпа болх кораберзхиларах дог а диллн, цига дикагIа хургда мотташ ФРГ баьхача кхыча мехкашкарча нахха бераш. ХIана унх сахьате Малхбузен Германе дезалаш а тIехьа лаьрхIача 4 миллион сагал дукхха а дукхагIа ба — укхаза берашта санна «хьаьший» оалаш бола — болхлой-иммигранташ», «Хьаьшек» «шоллагIча сортах» бола нах лерхI ФРГ. «Кхьметтел буржуазни пресса деча мукIарлонах а, бахача нахха тIехьа басен эггара бокъо йоацен тIоа ба из. Маьхха чIегилг баьхан эггара халагI-, мах кIезнгагIа лу болх бе а, готтарча цкъаза вIалла хилаьза даргдоаца хIамаш а доацача Iалаьмате вочa хьалашка бахя а безаш ба кхыча мехкашкара баьхна болхлой. Ший боацача мехкарча вахарцн ювзаенна халонаш теза хета хIамаши дизза ла дезаш хул цар бераш а.

ТIехьарча хана наст-мастa, общественноста терхам иммигрантий дезалех долча кхуваш доагIача берашта тIалаттача Iалаьмате воча хьала тIа лестабу кепайоазоно. ФРГ законе деррига бераш деша даггIа дезаш доллешехьа, деша торо йоацаш да царех дукхагIдараш. Кхьметтел официальни даннех а, деша ха йолча кхаь берах (хIаьта уж деррнгаш а лаьрхIача 450 эзар гаргга мадий) алхха цаI мара дац юкъера образовани яхкарах дола тешал эца йиш йолаш. Вукхаш а вIалла иха а дац ха а хац деша, е немций мотт во хоуш хиларах, программа кхета а ца еш дешар юкъагIа дита дезаш хул. Производстве учешка моттиг лаха а, белгалдоах «Шпигель» яхача журнало, деша санна хала да. Ученически моттигаш геттара кIезига я Малхбузен Германе. ХIаьта гаргарта хана гIулакх тоъдаларга даха дог а дац.

ХIанз ФРГ регистраци яьа школа йистелькхачул тIехьагIа дIахо деша а е болх бе а торо йоацаш вола 90 эзар оIаьмига сег. Царех дукхагIбараш иммиграташ ба. ЛергIа дешаша а, шоай боаца мотт есала хоуш а болча цар перспектива—кепаган доагIа Iаьрка балхаш дар. КIезига моттигаш яц торо ца хилар, деррнгача хIамах дог эккхар. ше наха нийсса воаннга кхетадеш хилар бахьан долаш уж, цхьеккха хIама бе ца хетача а боьле, зуламаш де болалуш. «Сай берий уйла е волиелча. дегIа тIа мел бола чо гIаттса», — йоах грекъо Манропулоса Скуртиса яцдьча «Болхлой-иммигранташ» яхача нале.

Из дайна дIадаьнна, яхане йоаца иоахал да, йоах пунах малхбузенгермански непайоазоно. Доллача хIемах хадар, бахьиоле, зуламаш дар — иштта я иммигрантий дезалех долча дукхагIдолча кхувш доагIача берий перспектива. Кхьметтел шоай мехка яха цIабахаб аьнна а тоалургдац цар гIулакхаш. Дуккхача хана нахьа мехка бахьача дукххапешта шоай мотт бицлу, деьханшара бузамаш тедалу. Цхьаза а унхаза санна «вахьа нах» хурьба уж.

Кхеиза болча нхыча мехкашкарбарий нахара хьалаш цIенхаштта уйла ййташ да, белгалдоах дукха ха йоацаш ФРГ араьнккхача берий дунен халкъашта юкъера шу чакхдаккхарa йолча къаман комиссе программа тIа. БIаь совгIча общественни организаце викалаш юкъе а болаш йолча комиссе документашка дIатессача кхувшбоагIарий хьаал терхам тIа ца бахьйтача даргдоацача кхоачадир федеральни Iадалаш. Цхьабакъда, цар хьал тоадара, тоадергда оаха алар мара, хIанзалца дьь хIама дац. Иммигранташта малхбузен немцашта нийсса бокъонаш яхa лаьрхIа де ахаш Iньдалаша дукхха заявленеш яь хае а. царех дукхагIбараш, хьалха а санна, цхьаккха а бокъо йоацаш бе цу мехка. «Нагахьа санна из хьал хувпа ца лой, — яду «Форверст» яхача журнало, — вай дукхьала эккхара кхерам бола материал Iоаргта бодача новкъа даргда».

Н. ЗАВАЛОВ. (ТАСС).

АПН коррееспондентий хоамаш

АМЕРИКАНСКИ IАЬДАЛАГIА ЦХЬАНА ГIУЛАКХАШ ЛЕЛАДАР

Дукха ха йоацаш динначa пресс-конференце цкина, маслинашта, когагIирса экспорт еш йолча испански кампаней аналаша оттадир американски фирмаша. Испане хьанхухьача цу тайппара йолча продукцена доазув оттадара испански правительства хоадамболлаш дола гIулакхаш чаккдаха дезаш хиларах дола доп. ХIама леладеш барий гIозарапа цу тайпара дехар дара бахьан да, американцашта хоатташ хIама а доацаш шоашара США хьанхухьача цIи яьнхача испански продукцеах тIера йоаха компенсационни палогаш лактъярах бола решени тIамдар. Из решени тараш яц тарифайн торговлех дальерча Генеральни соглашене (ГАТТ) IV статьяца, хIаьта испански экспортерашта чIоагIа эшам а бу. Прессо белгалдоаххача тайпара, цо дохалу ший статьех цхьанне тIа шиння а оагIон правительсташ торговли дегIа ахара IалкъаргIола гIулакхаш ца леладе хьонаргъя аьнна дIаяздаь дола доттагIалахи цхьан гIулакхаш леладарахи дола испано-американски договор.

Мехка хIама леладерий гIозараш доагаш да цу тайпарча гIулакхаша къилбаседа-американски рынке испански товарий конкуренцена дукхальоттара шиз бокабеш хилар бахьан долаш. Специалисташа хIанзе а лаьрхIад хургдола эшаш: цига арахецча компане доргда 50 миллион песет, маслинай экспортерий — 80 миллион, когагIирсий — 250 миллион. Цул совгIа, къаман экономика дукхъал кстагIирса производстваца ювзаеннача секторе дIаиъоаленгъа 160 гаргга предприяти. ХIанз унх сахьате а «сов нах» оалаш бовш 1,5 миллион сег ва укхаза.

КогагIирса производства федерацe Мадридерча США посолга Т. Тодмснага дIаделлад доварий бокъонаш кхоачаш а еш, испанийна а пайда эцарболаш ба Америкера хьанхухьача товарашта йола налогаш лахьара боаьннех аьнна тIа я ядаь дола письмо.

Моттигерче обозревателаша белгалдоах, торговле деший дахьне американски администраци, долчча бесга аьлча дукхача кхыча гIулакхашта а, диала а тайша болх боалаш я, нагахьа санна хало тIаотташ моттиг нийсъелча, шоай Iовша кхаш йола хало шоай партнерий букъе тIа я еккаш.

Ю. ГОЛОВЯТЕНКО, Г. СИНИЛЬЩИКОВ, АПН соб. корр.

Мадрид.

Дика гимнастикаш кийчбу йоаццш йолча ростовски школо, царех дикагIбарех ба 16 шу дьала Шапошникова Натальян Юрченко Натальян. Царех лерхI олимпийски лоазарашка декъа лоацам хургбераш.

Гимнастики езаш берашта дика йоаццш я мехка цIи хеза болча тренераш Растороцки Владиславен, хьехархочо Турищева Людмилан кийчъяь йолча Шапошниковай цIи. Майрра ала йиш я зIанига, гIайла Наташа ший тайпара программа йолаш я аьнна. Иштта, цо брусьши тIа еш йола комбинаци—кулгаш тIа уралтташ боаша го баккхар, тIехьашккахьа кхоссалун шоаха сальто яр — «Экип» яхача французски газето «дунен рекорд» аьнна, цIи тиллая. ЧIоагIа ховлахе программа дIахьоах Шапошникова брекно тIа а.

Дукха ха яц Юрченко а Росторотцинеца тренировкаш еш йола. Специалисташа лерхI, Наташа — из бокъонца йола талант. Алхха цхьан шера цунна карагIдаьннад нхьча гимнастикашка массеки шера мара кхоачашде ца зур кхоачаше. ЙоI къаьстта чIоагIа дегI сатташи тIехдина координаци еши я. МоллагIа, кхьметтел эггара халагIйола а, элемент Iомаш 2—3 тренировка мара эшац цуна. ХIана укх сахьате Юрченко йоккхий титулаш йолаш яц, хIаьта йоацхача яхьашка дакъа лоацаш а кIезига хиннай из. Шаккхе спортсменна кийчлуш йола керттера событи, шоко яц, Москве хургйола Олимпиада я.

СУРТА ТIА: Н. Юрченкох Н. Шапошниковах (аьттехьара яр) тренировке.

В. ХРИСТОФОРОВЕН А. ЯКОВЛЕВЕН сурт. ТАСС фотохроника.

КЪОНА ТЕХНИКАШ КИЙЧБУ

Ялх шу гаргга мара ха яц МагIалбике къоначa техникий станце хьайийлая. Дукха дац из чуйола цIа а. Цхьабакъда школа дешархой технически творчествацара безам бохьа хиларах дукха да укхаза тайп-тайпарча шужкованка шоай мукъе йола ха лайдаца дIахкухьаш дола бераш. Иштта станцерча ворхI кружокерча 34 группе 425 сaг ва. Царна юкъебоагIа школашкарча станце филиалашкара къона техникаш а.

Къоначa техникашца болх беш барий шоай гIулакх довзаш а из дезаш а бола нах ба. Цудухьа цар Iомабеш болча дешархой тоъал дика ва йоал къоначa техникий республикански хьашка, выставкашка. Иштта кемай моделаш еча кружока (цун кулгалхо ва Ю. Н. Прокофьев) довкъошхочо Н. Чемхилгова соакха республикански хьалаши хьалхара моттиг яьнхар «яхты» яхача тайпара йола моделаш яра. М. Х. Терлоева кулгалдеча къоначa радиотехникаша Ш. Салатова, В. Бакланова, В. Кащеева шоалагIа моттиг яьнхар цу тайпарча республикански хьашка. ХIаьта У. Г. Булгучева Iомабеш болча авиамодельни кружокерча Н. Курскиевнен Б. Цечоевнен къоначa техникий станце балха юкъе а республикански хьашка а хьнаре дакъа лацарах совий сийлен грамоташ.

Кружокий болх дикагIа вIаштIехьбаккхара а станце материальни базе чIоагIъяра а тхола дукха новкъостал ду къоначa техникий республикански станце, торгпос а ДОСААФ райкомо а.

Тха балха лоархIаме дакъа да кружокий доакъошхоех технически творчества кхы дIахо а йоаржаергйола нах кийчбелга. Таханарча дийнахьа 45 къоначa техникo дакъкхал технически творчества тайп-тайпарча доакъоех дола пионер-инструктор яха удостоверени. Тха кружокашкара дукха кагирхой ба школе чакхъьяххачул тIехьагIа технически кузашка, техникумашка деша аййта. Иштта, Пензерча радиотехнически институтa студент ва В. Бакланов, Ленинграде электронно - вычислительни машиний институте дешаш ва В. Кащеев, Орджоникидзерча индустриальни техникуме — Ш. Салатов. Цул совгIа, дукха ба къоначa техникий станце тайп-тайпара болхлой профессеш евзаллрах школе дийша бахначул тIехьагIа «Малгобекнефть» НГДУ электроцехе, кхыйолча цехашка, участкашка, района кхыйолча предприятешка къахьегаш бола кагирхой. Царна дицлац тхо, кастаста хул уж станце тахан Iомалуш бола шушкошца болча чуургаш.

ХIанз тха станце кружокий доакъошхой тIаттеIа кийчлуш ба ъьхни хургйолча районни а республикански а хьашка.

Ж. КАТТОЕВ, МагIалбикерча къоначa техникий станце директор.

НАГАХЬА САННА...

ХIара шера хозлуш, тоалуш йоагIа тха юрт Алханкала. Грозненски районе промышленни центр лоархIаш я из. Укхаза бах эрсий, нохчий, гIалгIай, эрмалой, татараш, селий, хIирий, гIумкий, гуржий, немций, белорусаш, кхыча къамех бола нах. Дахен боахам алсамбоаккхаш хьнаре къахьегаш, барттайна бах укхазара къахьегамхой. Дукха я укхаза царна къахьега моттигаш: Ермоловски ДОК, элеватор, коа тIара оалхазараш леладу фабрика, леспромхоз, машинаьигьа станца. «Куларинский» совхоз, кхыйола моттигаш. Цу массайолча моттигашка хьнаре къахьегарца белгалбьенна нах ба.

Дукха берах да юрта, царна деша хьайиллай йнь школа. Берашта хьехаш хьнаре къахьегаш дукха цIи хеза хьехархой а ба тха юрта. Болх беш я болх беча кагирхой сейрийнара школа. Дукха я тха юрта наьха хьашташ кхоачашдеш йола моттигаш: тикаш, хIамаш тегаш, тоаеш йола мастерскеш, музыкальни школа, аптека, больница.

Цу гIулакхаш гIоадоах тха дегош. Цхьабакъда, кIезигагIа дац кхоачамбоацараш а. Иштта, дика къа а хьнйга балара цIавеначул тIехьагIа книга, концерта, спектакля хьажа вала культура ЦIа дац тха. Цу гIулакхах дика кхеташ дукххаза дийцадар из «Куларинский», совхоза юртарча кхыдолча боахамий кулгалхоша. Юххера а, «Чечингсельстрой» ПМК-1066 дIаболабир культура ЦIа хьалдара болх. Бакъда, 1977 шера дена 348 эзар сома сметин маьхах 158 эзар сома маьха болх а баь юхасецача латт из гIулакх.

1977 шера лимит хьа а хийцад, 4-ча кварталe объект а ъргьа аьнна, тешам бенабар тхона республика культура министра заместителa А. Г. Митрофанова. Бакъда, ший дош кхоачашданзар цо.

Соахкалца тха юрта барта парикмахерскиң яр, хIаьта дахача шера сенна кIайлай а ца хоаш дIакъайлай уж; тротуараш яц, больнице гаа чуйхллоаш, во лех городаца бувзам болаш йола автобусаш. Каст-каста рейсаш хувцалуш хиларх юртара городе болх беш бараши городера юрта болх беш бола лораши хьехархойи балха хийла тIехьабус. Эггара сагга чIоагIагIа эшача хIамах цеI аз хий. Колонкаш еха хиларах хий доацаш хала хьувз тха юртара нах. Товергъя йоах, цхьабакъда, тоаль йоалаш яц, е маца товергья хоаш а дац. Цудухьа сай юртхой цIерах са ала безам ба, дикен хоаен гIулакхаш дукха да тха юрта, цхьабакъда, уж цхьадола аз дийца кхоачамбоацараш дIадоахе, наьха хьнар а айлургда, болх дикагIа бергба.

Я. ЦУЕВ.

КОМСОМОЛКА— ПРОПАГАНДИСТ

БархI шу хьалха Грозненски педагогически училища яьнкха йоаллаше «Грознефтехимремстроя» треста РСУ-1 № 108 йолча берий комбинате балла ера комсомолка Худойнатова Серафима.

Ший профессе езаш саги дика педагоги хиларах белгалъеьшшай из берий комбината коллективе. Цул совгIа, Iалаьмате дика сурташ дехка хоаш а я Серафима. Цудухьа цIейша утренникашш долча хала доккха гIоношъостах ду по залаштеи грушаштен оформленеш еш.

«Грознефтехимремстрой» тресте из ноI йоваш я берий комбината комсомольски организаце дика секретарь хиларца. Цахаддаш цо из болх бу аьхлагIа шу да. Ше комсомолка хиларах тарра тIехдика пропагандист а я Худойнатова Серафима.

№ 108 йолча берий комбината коллектив йоакха я. Цига Серафимас кулгалдеш йолча комсомольски политдешара кружоке дакъа лоацаш 22 сег ва. Актоыш зале бетта кхоэза дIаихухь шоай занятеш комсомольцаша а комсомоле боацача кагирхоша а.

Дика оттаь план я къоначa пропагандиста. ХIара занятега бовккача бехкоккамца кийчлу Худойнатова.

А. КАРДАШОВ. «Нефтехимик» яхача дукхатиражни газета бахкахо.

Керда лаборатори

Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университетe дукха ха йоацаш болх бе йолаенай дешархой къахьега Iомабаре царна профессиональни лостам баларен Iилма-методически лаборатори. Цунна верте латт педагогикаи психологен кафедра доцент И. Т. Сенченко.

Лабораторе керттерча декхарех цаI да дешаш болча кагирхой тайп-тайпарча профессеца бола безам къоастабелга, школен профессионально-технически училищашкен дийша баьнна кагирхой производстве дIачIоагIлулга вIаштIехьдоаккхилга, къахьегама коллективашка цар гоззал дIахо дегIабара йоаххо елга.

Лабораторе балхахой хIанз тоххама болх беш ба 1—10 классашкарча дешархошта къахьегама ихетами профессиональни лостами балара болх вIаштIехьбаккхара макет кийчъеш. Цу балха юкъе хьнаре дакъа лоацаш ба Грознерча № 2 йолча юкъерча школа хьехархой. Иштта лабораторе кийчъе йолаьй керттерча болхлой профессеех йола профессиограммаш. ВIаштIехьйоаккхаш хатт юкъара юкъере дешар хьехача школашта лаьрхIа «Мишта кийчъе еза профессиональни лостам балара кабинет (уголок)», «Профконсультацеш школе чакхъяхара методика» яхачи кхычен темаех йола рекомендацеш, «Нохч-ГIалгIай АССР халкъа боахама болхлой профессей словарь». Лабораторе балха планашта юкъе да къоначa болхлой хьехамчашта лаьрхIа рекомендацеш кийчъелга.

Белгалдаккха доагIа Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университет чакхъьяхарех дукхагIбараш республика школашка балха хьежабелга. Школашка дIакхьечача цар бе безе профессиональни лостам балара болх а. Цудухьа хургвола хьехархо студент волча хана деш кийчъе веза цу декхарах лоархIавала. Из терхал а деш, дешара шера деза программашка юкъейоалльй «Школе къахьегама ихетама профессиональни лостами балара лардаш» яха спецкурс.

О. ЕВДОКИМОВА.

ФУТБОЛА

Самардейнахьа СССР кубок яккхара яхьашка Москверча «Спартакаца» лийзар «Терек». Из вIашагIяхетар счет 1:1 а йолаш чакхдьлар. Вай команде бургац чутехар В. Колидиос.

ПхелагIча зоне хинна кхыдола ловзарий нотта чакхдььлад: «Нефтчи» — «Машук» — 1:0, СКА (Од.) — «Звезда» — 1:0.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

8 МАРТ
ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА КХАЛНАЬХА ДИ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаа».
8.40 — Iуйренара гимнастика.
9.00 — «ЦIера оаькъош». Телевизионни художественни фильм. 4-гIа серя.
10.10 — Вай воаший довкъала буоц вай.
10.25 — «Поэтаппа — [illegible]».
11.00 — «Москвичка» яха телевизионни клуб.
13.00 — Берашта лаьрхIа телевизионни художественни фильм.
14.25 — И. Штрауса произведенеех оттадаь концерт.
14.55 — «Iадна виллар».
15.35 — «Къоначарна лаьрхIа передача».
17.10 — «Царна ороша тIа».
17.30 — Мультфильмий программа.
18.25 — «Кхалсагол даьд [illegible]» яхача телевизионни документальни фильма премьера.
19.30 — Театральни вIашагIкхетарош.
21.00 — «Хаа».
21.30 — «Сигалбесса [illegible]». Мистеньича — [illegible].

II ПРОГРАММА

8.00 — Паччахьалкхен Къилбаседа оркей хелаше хора концерт.
10.20 — «Саг. Лаьтта. Дуне».
11.15 — «ШерагIа [illegible]» — яха эстрадни программа.
12.55 — Хоккей бола СССР чемпионат. «Крылья Советов» — «Динамо» (Москва).
15.15 — «Къоначa зрители театр». П. Панчева фильм.
16.55 — «Ну что же ты, папа?» яха телевизионни художественни фильм. 1-гIа серя (ГДР).
18.00 — Мали бола СССР Халкъа артистка О. Бердиевс.
18.15 — «Олимпиада-80».
19.00 — Балхан халхарой Еревански [illegible] конкурса лауреатий выступленеш.
19.30 — «Кинозрителa спутник».
20.00 — «Вайга [illegible] хийла шун, берашI».
20.15 — Фильм.
20.25 — «Москва безаша».
21.00 — Телевизионни документальни фильмий программа.
21.40 — «Губран [illegible]». Художественни фильм.

9 МАРТ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаа».
8.40 — Iуйренара гимнастика.
9.05 — Горада Таллина камерни хора концерт.
9.30 — «Берашта оахкарех [illegible]». Ленинградера передача.
10.00 — «Школа, хьа-[illegible]!».
10.30 — «[illegible] бовза дIа—хьа [illegible]».
11.00 — «Iуйренара почта» яха музыкальни программа.
11.30 — «Хьехамаши [illegible]».
12.00 — Халкъа [illegible].
12.15 — «Мосаашка». [illegible] популярни программа.
13.00 — «Художникех дола дувцараш». Пабло Пикассо.
14.00 — «Зезагий [illegible]». Эстрадни концерт. ГДР-ера передача.
14.30 — «Вай мохк». Сибирегlа [illegible] Газнарча [illegible] бола кинопрограмма.
15.00 — Берашта. «[illegible]» яха художественни фильм.
16.35 — «Радуга». Халкъий кхоллама телевизионни программий 3-гIа дунен халкъашта юкъера фестиваль. Венгерски Халкъа Республика.
17.00 — «Шун дезарех [illegible] вIашагIкхетар». Владимирски областa Вязники яхача города текстильщикий [illegible] политически обозревателa В. Н. Бекетова.
17.45 — «Март бола [illegible]» яха музыкальни программа.
18.15 — Мультфильм.
18.45 — «Кхьайбой дунен чу».
19.45 — «Советски Союз [illegible] [illegible]».
20.25 — «IIIкIанда» яха телевизионни театр.
21.00 — «Хаа».
21.35 — «Роман» яхача Москвански [illegible] театра сайра. Мистеньича — [illegible].

II ПРОГРАММА

8.00 — Документальни фильмий программа.
9.40 — Халкъа [illegible] Гуржий Паччахьалкхен [illegible] концерт.
10.25 — Эрсий мотт.
10.55 — «Аьший [illegible]». Художественни фильм.
12.15 — Къоначa [illegible] лаьрхIа передача.
13.00 — «Iадна [illegible]».
13.30 — «Наьна [illegible]».
14.00 — «Балетах даьш». СССР Халкъа артистий Е. Максимовайн В. Васильевен хьалхам.
15.40 — «Кинолюбителий клуб».
16.00 — Телевизионни художественни фильм.
18.00 — Оперетта артистий концерт.
19.00 — Хоккейх бола СССР чемпионат. «Химик» — «Спартак». Воскресенскера передача. Перерывах — «Вайга [illegible] хийла шун, бераш» яха передача.
21.00 — Д. Шостакович. ЦхьолагIа симфони.
21.40 — «[illegible]» яха художественни фильм.

РАДИО

8 МАРТ
ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА КХАЛНАЬХА ДИ

6.00 — «[illegible] хила шун, [illegible]!» яха радиокомпозици (эрсий меттала).
6.45 — Ахкараш (гIалгIай меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» яхача газетий обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — ЦIейна хетадаь концерт (гIалгIай меттала).
8.40 — «Барт бовча [illegible]» (нохчий меттала).
9.15 — Дунен халкъашта юкъера кхалнаьхка Дени хетаць музыкальни передача (эрсий меттала).
9.45 — Кхалнаш - [illegible] хетаць передача (гIалгIай меттала).
10.00 — Передачай программа хьоттамах лаьцна.
10.01 — «ПартIехта а культура [illegible]» яха беседа (нохчий меттала).
10.15 — «[illegible]» яха очерк (гIалгIай меттала).
10.30 — «Нага лоIамагIа» (гIалгIай меттала).
10.50 — Ахкараш (гIалгIай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

Хоттанаш

Тахан республике гIоллен Грознен хувцалуш моргаш а йолаш, йоачаш а йоацаш, малхбоалехьара секунде 0—5 метр чIоагIа мух а хьеккаш хилен фегара температура республике 5—10. Грозне 7—9 градус йоккхаа йолаш хилен тарлу.

Кхоана моркаш а йолаш цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш тайп - тайпара оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьеккаш хилен фегара температура бийсана 0—5, дийнахьа 2—7 градус йоккхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктоккама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурен отделий — 3-61-46; промышленносте отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; кехаташ отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттеи деношка

СФ05082. «Грозненский рабочий» издательство типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1522.